==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/ક્રિમિનલ અપીલ (અગેઇન્સ્ટ કન્વિક્શન) નં. ૧૮૦૮/૨૦૧૯

વિથ

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૬૯૧/૨૦૨૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ઈલેશ જે. વોરા

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ પી. એમ. રાવલ

==========

રિપોર્ટિંગ માટે માન્ય	હા	ના

==========

શાહ નીરવ ઉર્ફે રવિ મહેશભાઈ ... અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય ... સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

==========

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી મૃદુલ એમ. બારોટ (૩૭૫૦)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી આદિત્ય જાડેજા, એ.પી.પી.

==========

કોરમ: **માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ઈલેશ જે. વોરા**

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ પી. એમ. રાવલ

તારીખ : ૩૦/૦૯/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ પી. એમ. રાવલ દ્વારા)

<u>કેસની હકીકતલક્ષી વિગત:</u>

૧ . ફરિયાદપક્ષનો કેસ ટૂંકમાં એવો છે કે તારીખ ૧૮ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ ના રોજ, હિતેશકુમાર ચંદુલાલ ઠાકર – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ – ફરિયાદી, તેમની પત્ની સોનમ અને પુત્ર દેવાંગ સાથે તેમના નિવાસસ્થાને હતા. તેમના નિત્યક્રમ મુજબ, દેવાંગ સવારે ૭:૫૫ વાગ્યે તેની કોલેજ જવા નીકળ્યો હતો. ફરિયાદી આશરે ૧૦:૩૦ વાગ્યે બેંકમાં તેમની નોકરી પર જવા નીકળ્યા હતા. તે સમયે, તેમના પુત્રના નંબર ૯૬૩૮૭૮૬૬૬૯ પરથી તેમના મોબાઇલ પર એક ફોન આવ્યો હતો. હિન્દીમાં વાત કરતી એક અજાણી વ્યક્તિએ જણાવ્યું હતું કે તેમના પુત્રનું અપહરણ કરવામાં આવ્યું છે અને ફોન કાપી નાખતા પહેલાં તેમને રૂ. ૪૦ લાખ ઊંઝા લઈ આવવાની સૂચના આપી હતી. ત્યારબાદ, ૧૫ થી ૨૦ મિનિટ પછી, તેમને ફરીથી તેમના પુત્રના મોબાઇલ પરથી ફોન આવ્યો હતો. એક

અજાણી વ્યક્તિએ પૂછ્યું કે, "તમે પોલીસને જાણ કરી છે?" ત્યારબાદ તેણે ધમકી આપી હતી કે જો કોઈને જાણ કરવામાં આવશે તો તેમના પુત્રની હત્યા કરવામાં આવશે. તે વ્યક્તિએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તે બપોરે ૨:૦૦ વાગ્યે ફરીથી ફોન કરશે અને તેમને પૈસા ક્યાં પહોંચાડવાના છે તે જણાવશે, અને પછી ફોન કાપી નાખ્યો હતો. આ સાંભળીને, ફરિયાદી બેંકમાંથી નીકળી ગયા અને તેમની પત્ની, તેમના સંબંધી દેવીપ્રસાદ ગોવિંદલાલ ઠાકર અને અવિનાશભાઈ કે. ઠાકર તથા અન્ય લોકોને જાણ કરી હતી. જે વ્યક્તિએ તેમના પુત્રનું અપહરણ કર્યું હતું તે તેની હત્યા કરી શકે છે તેવા ડરથી, તેઓ બપોરે ૨:૦૦ વાગ્યા સુધી રાહ જોતા રહ્યા અને આ બનાવ અંગે કોઈને જાણ કરી નહીં. જોકે, જ્યારે બપોરે ૨:૦૦ વાગ્યે તેમને ફોન ન આવ્યો, ત્યારે તેમણે કોલેજ ખાતે અને તેના મિત્રો મારફતે તેમના પુત્ર વિશે પૂછપરછ શરૂ કરી. તેમને ખાતરી થઈ ગઈ હતી કે તેમના પુત્રનું બિંદુ સરોવર પીકઅપ સ્ટેન્ડ પરથી અપહરણ કરવામાં આવ્યું હતું. તેઓએ ફોનની રાહ જોઈ, પરંતુ અપહરણકર્તાએ તેમનો સંપર્ક કર્યો નહીં, અને તેમના પુત્રના મોબાઈલ પર વળતો ફોન કરતાં તે સ્વિચ ઓફ જણાયો હતો. ત્યારબાદ, માહિતી આપનાર હિતેશકુમાર ચંદુલાલ ઠાકર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧) એ સિદ્ધપુર પોલીસ સ્ટેશનમાં લેખિત ફરિયાદ નોંધાવી હતી. આ અહેવાલના આધારે, અજાણ્યા વ્યક્તિઓ સામે ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૬૩, ૩૬૪–એ અને ૫૦૨ ની જોગવાઈઓ હેઠળ સી.આર. નં. આઈ નં.

૧૩૭/૨૦૧૫ વાળી એફ.આઇ.આર. નોંધવામાં આવી હતી. સદર ફરિયાદ જયંતીજી વરવાજી ઠાકોર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૮) દ્વારા નોંધવામાં આવી હતી. સિદ્ધપુર પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૯ ડો. જીગર ભરતકુમાર પંડિતે વિવિધ સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા પછી તપાસ શરૂ કરી હતી. સાક્ષીઓ કાર્તિકકુમાર લાખીરામભાઈ જોશી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૯) અને મહિપતસિંહ ભૂપતસિંહ રાજપૂત (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૦) ના નિવેદનોના આધારે, તેમણે હાલના આરોપીઓની ધરપકડ કરી હતી. રિમાન્ડ દરમિયાન પોલીસ સમક્ષ કરેલા તેમના નિવેદનોના આધારે, તેમણે વિવિધ વસ્તુઓ, લોહીથી ખરડાયેલા કપડાં વગેરે કબજે કર્યા હતા. તપાસ પૂર્ણ થતાં, ઉપરોક્ત ગુનાઓ માટે હાલના અપીલકર્તાઓ સામે આરોપનામું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું.

૨ . સદર કેસ માત્ર સેશન્સ અદાલત દ્વારા ચલાવવાપાત્ર હોવાથી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે તેને સંબંધિત હકૂમત ધરાવતી સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ કમિટ કર્યો હતો, જે સેશન્સ કેસ નં. ૯૯/૨૦૧૫ તરીકે નોંધાયો હતો, આંક ૬ થી આરોપો ઘડવામાં આવ્યા હતા, અનુક્રમે આંક ૭ અને ૮ થી આરોપીઓની કેફિયત નોંધવામાં આવી હતી અને આરોપોનો ઇનકાર કરીને કેસ ચલાવવા માટે અરજ કરી હતી, જે અનુસાર ૨૧ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી અને ફરિયાદપક્ષે આરોપો સાબિત કરવા માટે ૬૫ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો. પુરાવા નોંધ્યા પછી અને

ફરિયાદપક્ષના પુરાવા પૂર્ણ થતાં, કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ હાલના અપીલકર્તાઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા. જોકે, ફરિયાદપક્ષના પુરાવામાં જણાયેલા આક્ષેપોથી રૂબરૂ કરાવવામાં આવતા, આરોપીઓએ ઇનકાર કર્યો હતો અને નિર્દોષ હોવાનો દાવો કર્યો હતો. સરકારી વકીલ અને બચાવપક્ષના વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી દલીલો સાંભળ્યા પછી અને મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી બંને પુરાવાઓની મૂલવણી કર્યા પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે તારીખ ૧૦.૫.૨૦૧૯ ના ચુકાદા અને હુકમથી ઠરાવ્યું હતું કે ફરિયાદપક્ષ આરોપીઓ સામેનો કેસ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં સફળ રહ્યો હતો અને નીચે મુજબના ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા.

કલમો	**સજા**	**દંડ રૂ.**	**કસૂર બદલ**
૩૬૩	૫ વર્ષ	૨૦૦૦	૪ મહિના
૩૬૪–એ	આજીવન કેદ	૧૦૦૦૦	૬ મહિના સાદી કેદ
૩૦૨	આજીવન કેદ	૧૦૦૦૦	૬ મહિના સાદી કેદ
૨૦૧	૩ વર્ષ	૨૦૦૦	૪ મહિના સાદી કેદ

૫૦૬(૨)	૩ વર્ષ	૨૦૦૦	૪ મહિના સાદી કેદ

૩ . વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે ઉપરોક્ત સજાઓ એકસાથે ભોગવવાનો હુકમ કર્યો હતો અને સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૨૮ ની જોગવાઈઓ હેઠળ સેટ ઓફનો લાભ પણ આપ્યો હતો. સેશન્સ કેસ નં. ૯૯/૨૦૧૫ માં વિદ્વાન ૨જા એડિશનલ સેશન્સ જજ, પાટણ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૧૦.૫.૨૦૧૯ ના ઉપરોક્ત ચુકાદા અને હુકમ સામે, અપીલકર્તાઓ ઉપરોક્ત બે અપીલો મારફતે આ અદાલત સમક્ષ ઉપસ્થિત થયા છે.

<u>અપીલકર્તાઓ – આરોપીઓ તરફે વિદ્વાન વકીલો શ્રી મૌલિન પંડ્યા અને શ્રી મૃદુલ બારોટની રજૂઆતો:</u>

૪. અપીલકર્તાઓ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે:

(એ) ફરિયાદપક્ષ પોતાનો કેસ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે, ખાસ કરીને જ્યારે સમગ્ર કેસ પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાઓ પર આધારિત છે.

(બી) છેલ્લે સાથે જોયા હોવાનું કથન ખોટું અને ઉપજાવી કાઢેલું છે કારણ કે ફરિયાદપક્ષે આશરે ૧૧:૩૦ વાગ્યે નોંધાયેલી એફ.આઈ.આર. ના આધારે કેસ સ્થાપિત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે અને ત્યારબાદ તપાસ દરમિયાન, જેઓએ મૃતકને બિંદુ સરોવર

પીકઅપ સ્ટેન્ડ ખાતે જોયો હોવાનો કથિત આક્ષેપ છે તેવા બે સાક્ષીઓ, એટલે કે કાર્તિકકુમાર લાખીરામભાઈ જોશી અને મહિપતસિંહ ભૂપતસિંહ રાજપૂતના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા. આ બંને સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધાતા તપાસ અધિકારીને છેલ્લે સાથે જોયા હોવાના સિદ્ધાંત વિશે જાણ થઈ હતી અને આવી માહિતીના આધારે, આરોપી નીરવ ઉર્ફે રવિ મહેશભાઈ શાહની તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ આશરે ૧:૪૫ વાગ્યે ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તેના દ્વારા સ્વેચ્છાએ આપવામાં આવેલા નિવેદન પરથી, ઘટના સ્થળ જ્યાંથી શબ બહાર કાઢવામાં આવ્યું હતું તે મળી આવ્યું હતું. જોકે, આ બંને સાક્ષીઓના નિવેદનો તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ સવારે આશરે ૧૦:૩૦ વાગ્યે નોંધવામાં આવ્યા હતા. તેથી, કથિત બે સાક્ષીઓ કાર્તિકકુમાર જોશી અને મહિપતસિંહ ભૂપતસિંહ રાજપૂતના નિવેદનના આધારે નીરવ ઉર્ફે રવિ મહેશભાઈ શાહની ધરપકડ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નહોતો અને આથી ફરિયાદપક્ષની કહાની શરૂઆતથી જ ખોટી સાબિત થાય છે.

(સી) સદર બંને સાક્ષીઓની જુબાનીઓમાં મહત્વપૂર્ણ વિસંગતતાઓ છે, ખાસ કરીને જ્યારે બંને સાક્ષીઓએ રાત્રે ૧૦:૦૦ વાગ્યે ફરિયાદી એટલે કે મૃતકના પિતા એટલે કે હિતેશકુમાર ઠાકરને છેલ્લે સાથે જોયા હોવાના સિદ્ધાંત અંગે જાણ

કરી હતી, ત્યારે આવા સંજોગોમાં એફ.આઇ.આર. માં હાલના આરોપીઓના નામ ઓક્કસપણે પ્રતિબિંબિત થયા હોત. જોકે, ફરિયાદ અજાણ્યા વ્યક્તિઓ સામે નોંધવામાં આવી છે. આ બાબત પણ ફરિયાદપક્ષના સિદ્ધાંતને ખોટો પાડે છે જે કેસના મૂળ સુધી જાય છે.

(ડી) કાર્તિકકુમાર લાખીરામભાઈ જોશી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૯ પોતાની સરતપાસમાં મૃતકના પાડોશી અને મિત્ર હોવાનો દાવો કરે છે અને તેઓ પીકઅપ સ્ટેન્ડ પર નિયમિતપણે મળતા હતા અને તેથી તેઓ એકબીજાને ઓળખતા હતા. જોકે, પોતાની ઉલટતપાસમાં આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે પોલીસ સમક્ષના પોતાના નિવેદનમાં તેમણે એવું જણાવ્યું નથી કે આ સાક્ષી અને મૃતક દરરોજ સવારે એક જ સમયે બિંદુ સરોવર પીકઅપ સ્ટેન્ડ પર જતા હતા. તેઓ વધુમાં સ્વીકારે છે કે તેઓ અન્ય વિદ્યાર્થીઓના નામ જાણતા નથી કે જેઓ પણ તેમની સાથે પીકઅપ સ્ટેન્ડ પર આવ્યા હતા અને જેઓ મૃતક દેવાંગ સાથે મુસાફરી કરતા હતા. તેઓ વધુમાં સ્વીકારે છે કે દેવાંગનું અપહરણ થયું હોવાની જાણ તેમને થઈ હોવા છતાં, તેમણે તેની માતાને જાણ કરી ન હતી. જોકે, તેમણે સ્પષ્ટતા કરી છે કે તેઓ માત્ર ફરિયાદીને જ જાણ કરવા માંગતા હતા અને તેથી તારીખ ૧૮.૮.૨૦૧૫ ના રોજ સવારે ૭:૦૦ વાગ્યે ફરિયાદીના નિવાસસ્થાને ગયા હતા પરંતુ ફરિયાદી

મળ્યા ન હતા. આથી, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે તેમણે ત્યાં હાજર રહેલા કોઈપણ સંબંધીઓને છેલ્લે સાથે જોયા હોવાની હકીકત જણાવી ન હતી અને ફરિયાદીના ઘરેથી ફક્ત નીકળી ગયા હતા. આ સાક્ષી એ પણ સ્વીકારે છે કે તેમનું નિવેદન તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ ફરિયાદીની હાજરીમાં નોંધવામાં આવ્યું હતું. તપાસ અધિકારી પણ સ્વીકારે છે કે તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ હાલના આરોપીઓની સંડોવણી રેકર્ડ પર આવી હતી અને આ સાક્ષીના નિવેદનના આધારે જ આરોપીઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. આથી, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સાક્ષી કાર્તિકકુમાર લાખીરામભાઈ જોશી પાસેથી મળેલી માહિતીના આધારે આરોપીઓની ધરપકડ કરવાનું ફરિયાદપક્ષનું કથન ખોટું અને ઉપજાવી કાઢેલું છે.

(ઈ) વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદપક્ષના કેસ મુજબ, મૃતકને તારીખ ૧૮.૮.૨૦૧૫ ના રોજ સવારે આશરે ૮:૦૦ વાગ્યે આરોપી સાથે છેલ્લે જોવામાં આવ્યો હતો અને શબ તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ ૨:૩૦ વાગ્યે મળી આવ્યું હતું. આમ, આશરે ૧૮ ½ કલાકનો સમયગાળો હતો જે એ દર્શાવવા માટે પૂરતો મોટો છે કે અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાની પ્રબળ શક્યતાઓ હતી. તપાસ કરનાર એજન્સી કે ફરિયાદપક્ષે એ સાબિત કરવા માટે કોઈ પુરાવો રજૂ કર્યો નથી કે

બનાવના દિવસે મૃતક તેની કોલેજમાં હાજર રહ્યો ન હતો, કારણ કે ફરિયાદપક્ષના કેસનો મુખ્ય આધાર જ એ છે કે મૃતક તેના નિવાસસ્થાનેથી સવારે આશરે ૭:૫૫ વાગ્યે તેની કોલેજ જવા નીકળ્યો હતો. આથી, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે મૃતકના મૃત્યુને છેલ્લે સાથે જોયા હોવાના સિદ્ધાંત સાથે સાંકળી શકાય નહીં.

(એફ) વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે છેલ્લે સાથે જોયા હોવાના અન્ય કહેવાતા સાક્ષી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૦ મહિપતસિંહ ભૂપતસિંહ રાજપૂત જે ટેક્સી ડ્રાઈવર છે તેમણે એવી જુબાની આપી છે કે તેઓ મુસાફરો મેળવવા માટે નિયમિતપણે બિંદુ સરોવર પાર્ક પીકઅપ સ્ટેન્ડ પર જાય છે અને કથિત બનાવના દિવસે, તેમણે શરૂઆતમાં મૃતકને આરોપીઓની કાર પાસે ઉભેલો જોયો હતો અને ત્યારબાદ મૃતક તેમની કારમાં બેસીને જતો રહ્યો હતો. તે જ દિવસે રાત્રે આશરે ૨૧:૦૦ વાગ્યે, તેમને દેવાંગના અપહરણ વિશે જાણ થઈ હતી.

(જી) વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે તપાસ અધિકારીની જુબાની મુજબ, બિંદુ સરોવર પીકઅપ પોઇન્ટ ખાતે હાથ ધરાયેલી તપાસ દરમિયાન તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ મહિપતસિંહ ભૂપતસિંહ રાજપૂતનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું. જોકે, તપાસ અધિકારી સ્વીકારે છે કે તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ, હાલના સાક્ષીના નિવેદન પરથી હાલના આરોપીઓની

સંડોવણી રેકર્ડ પર આવી હતી. આમ, હાલના સાક્ષી તેમજ કાર્તિકકુમાર જોશી પાસેથી મળેલી માહિતીના આધારે આરોપીઓની ધરપકડ કરવાનું ફરિયાદપક્ષનું કથન ખોટું સાબિત થાય છે.

(એચ) સુરજ ભરતભાઈ રામી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૧ ની જુબાની તરફ ધ્યાન દોરતાં, કે જેમની સમક્ષ આરોપીઓ પૈકીના એક એટલે કે ધવલ ઉર્ફે જટો દરજી દ્વારા ન્યાયબાહ્ય કબૂલાત કરવામાં આવી હોવાનો કથિત આક્ષેપ છે, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે તે અવિશ્વસનીય છે કારણ કે સદર સાક્ષીએ તારીખ ૨૩.૮.૨૦૧૫ સુધી જ્યારે તેમને તપાસ એજન્સી દ્વારા બોલાવવામાં આવ્યા ત્યાં સુધી ક્યારેય પોલીસને જાણ કરી ન હતી. આ સાક્ષીએ કોઈને બેભાન કરવા માટેના સ્પ્રે/દવા આરોપીઓ શોધી રહ્યા હોવાની જાણકારી હોવા છતાં તારીખ ૧૭.૮.૨૦૧૫ ના રોજ કે તારીખ ૧૮.૮.૨૦૧૫ ના રોજ જ્યારે ધવલ ઉર્ફે જટો દરજીએ ગુનાની કબૂલાત કરી ત્યારે કે તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ વર્તમાનપત્ર વાંચ્યા પછી જ્યાં દેવાંગની હત્યાના સમાચાર છપાયા હતા ત્યારે પણ કંઈ જણાવ્યું ન હતું. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે તેમણે નિવેદન નોંધાવવા માટે પોતાની જાતે પોલીસનો સંપર્ક કરવાની પણ તસ્દી લીધી ન હતી કે ન તો તેમણે મૃતકના પરિવારના સભ્યોને જાણ કરી હતી,

અને સાથે જ એ હકીકત પણ છે કે આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે ધવલ તેની સાથે પોતાની અંગત બાબતોની ચર્ચા કરતો ન હતો. તેઓ એ પણ સ્વીકારે છે કે તેઓ દરરોજ ધવલને મળતા નથી. તેઓ એ પણ સ્વીકારે છે કે તેઓ ઘણીવાર ધવલની દુકાને જતા નહોતા કે ન તો તેઓ નીરવ શાહને ઓળખતા હતા. તેઓ એ પણ જાણતા નથી કે તારીખ ૧૭.૮.૨૦૧૫ ના રોજ આરોપીઓ કઈ મેડિકલ દુકાને દવા વિશે પૂછપરછ કરવા ગયા હતા. જોકે, આ સમગ્ર ન્યાયબાહ્ય કબૂલાત વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતી નથી, ખાસ કરીને જ્યારે આ સાક્ષીના પુરાવા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે તેઓ આરોપી ધવલ ઉર્ફે જટો દરજીના ગાઢ મિત્ર ન હતા અને તેથી કોઈ અજાણી વ્યક્તિ સમક્ષ આરોપી દ્વારા કબૂલાત કરવામાં આવે તે અત્યંત અસંભવિત છે.

(આઇ) એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે જ્યારે બે આરોપીઓ બાઇક પર મુસાફરી કરી રહ્યા હોય ત્યારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧ – સુરજ ભરતભાઈ રામીને બાઇક પર સાથે બેસાડ્યા પછી આચરવાના ગુનાની તૈયારી અંગે વાતચીત કરે તે તદ્દન અવિશ્વસનીય છે અને તેથી પોતાની વિરુદ્ધ પુરાવો ઊભો કરવા માટે રસ્તામાં કોઈ મુસાફરને ક્યારેય લિફ્ટ આપે નહીં.

(જે) ત્રીજું, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આ સાક્ષી જ્યાં સુધી તેમને નિવેદન નોંધવા માટે તપાસ એજન્સી દ્વારા બોલાવવામાં ન

આવ્યા ત્યાં સુધી તારીખ ૧૫.૮.૨૦૧૫ સુધી ત્રણ પ્રસંગોએ મૌન રહ્યા હતા અને તેથી આ સાક્ષીની સત્યાર્થતા ગંભીર શંકાઓ ઊભી કરે છે.

(કે) એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદપક્ષના કેસ મુજબ, ગુનાનો હેતુ ફરિયાદીના પુત્ર (મૃતક) નું અપહરણ કરીને તેની પાસેથી ખંડણી મેળવવાનો હતો અને ત્યારબાદ હત્યાનો ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો. જોકે, આરોપ તદ્દન વિપરીત છે કારણ કે તે દર્શાવે છે કે ગુનો આચર્યા પછી ફરિયાદીને ખંડણી માટે ફોન કરવામાં આવ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષનો કેસ એવો પણ છે કે આરોપ દર્શાવે છે કે આરોપીઓ પૈકીનો એક દેવામાં હતો અને અન્ય આરોપી પોતાના મોજશોખ માટે પૈસા ઇચ્છતો હતો અને તેથી આ ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર કેસમાંથી, આરોપીઓ પૈકીનો એક દેવામાં હતો અથવા અન્ય આરોપી પોતાના મોજશોખ માટે પૈસા ઇચ્છતો હતો તેવું સૂચવતો લેશમાત્ર પુરાવો નથી.

(એલ) વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદપક્ષ સદર હેતુને આગળ ધપાવવા માટે ગુનો આચરવાની તૈયારી કરીને મનની પૂર્વ સહમતિ અથવા ગુનાનો અમલ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. જે મોબાઈલ ફોન પરથી ફરિયાદીને ખંડણી માટે ધમકી આપતા ફોન કરવામાં આવ્યા હતા તે મોબાઈલ ફોન પણ કબજે કરવામાં

આવ્યો નથી. આમ, ફરિયાદપક્ષ પરિસ્થિતિઓની કડી સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે અને કડીની આવી પૂર્ણતાના અભાવે આરોપીઓને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.

(એમ) નીરવ શાહનું ધરપકડ પંચનામું તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ આશરે ૧:૩૦ થી ૨:૦૦ વાગ્યા દરમિયાન કરવામાં આવ્યું હતું જે આંક ૩૦ પર છે. આમ, નીરવ શાહની ધરપકડ પહેલાં કરવામાં આવી હતી, જે જણાવે છે કે શબ ક્યાંથી બહાર કાઢવામાં આવ્યું હતું જેના માટે આંક ૩૪ પરના ડિસ્કવરી પંચનામા પર પણ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. ધવલની ધરપકડનું પંચનામું તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ નું છે અને તેની સવારે ૯:૩૦ થી ૧૦:૦૦ વાગ્યા વચ્ચે ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, તેના નિવેદનના આધારે, તારીખ ૨૩.૮.૨૦૧૫ ના રોજ આશરે ૧૧:૪૫ થી ૧૨:૦૦ વાગ્યાનું આંક ૫૪ પરનું ડિસ્કવરી પંચનામું રેકર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યું હતું. જોકે, તપાસ અધિકારી ડો. જીગર પંડિત – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૯ ની જુબાની મુજબ આરોપી નીરવ શાહની ધરપકડ સમયની દ્રષ્ટિએ સૌપ્રથમ રાત્રે આશરે ૧:૩૦ થી ૨:૦૦ વાગ્યે કરવામાં આવી હતી અને તે જ દિવસે એટલે કે તારીખ ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ આરોપી ધવલની સવારે આશરે ૯:૩૦ થી ૧૦:૦૦ વાગ્યે ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. પરંતુ, આનાથી વિપરીત, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩

અશોકકુમાર ભાલચંદ્ર રાવલે એવી જુબાની આપી છે કે ધવલની ધરપકડ પહેલાં કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ બપોરના સમયે નીરવની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. આમ, ફરિયાદપક્ષ બે આરોપી વ્યક્તિઓની ધરપકડના પાસાને વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે અને તેથી ત્યારબાદનું શબનું ડિસ્કવરી પંચનામું અને મુદ્દામાલ વગેરેની રિકવરી વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતી નથી અને હાલના અપીલકર્તાઓને સંડોવી દેવા માટે તપાસ એજન્સી દ્વારા તેને ઉપજાવી કાઢવામાં આવ્યું હોવાનું દર્શાવે છે.

(એન) ધવલ પાસેથી હથિયારની શોધનું ડિસ્કવરી પંચનામું તારીખ ૨૩.૮.૨૦૧૫ ના રોજ ૧૧:૪૫ થી ૧૨:૦૦ વાગ્યા વચ્ચે કરવામાં આવ્યું હતું જે આંક ૫૪ પર છે. સદર પંચનામા મુજબ, બનાવના દિવસે આરોપીએ પહેરેલા કપડાં, છરી અને મેમરી કાર્ડ શોધી કાઢવામાં આવ્યા હતા અને એફ.એસ.આઇ. માં મોકલવામાં આવ્યા હતા. આંક ૧૨૬ પરનો એફ.એસ.આઇ. અહેવાલ દર્શાવે છે કે છરી પર મળેલું લોહી અનિર્ણિત હતું અને ધવલે પહેરેલા કપડાં પરનું લોહી ગ્રુપ 'બી' નું હતું. જ્યાં સુધી મેમરી કાર્ડનો સંબંધ છે, ફરિયાદપક્ષનો કેસ એવો છે કે સદર મેમરી કાર્ડમાંથી મૃતક દેવાંગના ફોટોગ્રાફ્સ મળી આવ્યા હતા. જોકે, સદર શોધના પંચ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૮ એટલે કે પરેશકુમાર ઠાકરે પોતાની ઉલટતપાસમાં સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે તેમની હાજરીમાં પોલીસ

શોધ માટે આરોપી ધવલના નિવાસસ્થાને ગઈ ન હતી. તેમણે એ બાબતનો પણ ઇનકાર કર્યો છે કે પંચનામામાં દર્શાવ્યા મુજબ શોધ અને જપ્તી કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષ શોધ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે કારણ કે પંચનામું કરતી વખતે આરોપીનું ઘર બંધ હાલતમાં જણાયું હતું. જોકે, ચાવીઓ ત્રીજી વ્યક્તિ પાસેથી મેળવવામાં આવી હતી જેનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું નથી. પંચોની જુબાની મુજબ પણ, જે વ્યક્તિ પાસેથી ચાવીઓ મેળવવામાં આવી હતી તેની તપાસ કરવામાં આવી ન હતી કે પૂછપરછ કરવામાં આવી ન હતી અને આમ ફરિયાદપક્ષ એ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે કે ઘર બંધ હતું અને ચાવીઓ કોઈ ત્રીજા પક્ષકાર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવી હતી અને આવા પુરાવાના અભાવે, પંચનામા પર આધાર રાખી શકાય નહીં કે તેના પર વિંશ્વાસ પણ કરી શકાય નહી.

(ઓ) વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આરોપીએ ગુનો આચરતી વખતે પહેરેલા કપડાં પોતાના ઘરમાં રાખ્યા હતા તેવું ફરિયાદપક્ષનું કથન પણ વિશ્વાસપાત્ર નથી કારણ કે ધવલનું ઘર શહેરની મધ્યમાં આવેલું છે અને કોઈ પણ સમજદાર વ્યક્તિ લોહીથી ખરડાયેલા કપડાં પહેરીને પોતાના નિવાસસ્થાને ન જાય અને તેને પોતાના ઘરમાં ન રાખે. તેમ છતાં પણ, કોઈએ ધવલને તેના નિવાસસ્થાને આવતો જોયો ન હોય તેવો કોઈ પુરાવો નથી.

(પી) ફરિયાદપક્ષે એ સ્થાપિત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે કે આરોપી ધવલના કહેવાથી મેમરી કાર્ડ શોધી કાઢવામાં આવ્યું હતું જેમાંથી મૃતકના ફોટોગ્રાફ્સ મેળવવામાં આવ્યા હતા પરંતુ આ પૈકીનો કોઈ પણ ફોટોગ્રાફ આરોપનામાનો ભાગ બનતો નથી અને આમ ટ્રાયલ વખતે તેના પર આધાર રાખવાથી આરોપીના બચાવને ગંભીર પૂર્વગ્રહ થયો છે.

(ક્યુ) વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં સુધી મેમરી કાર્ડની શોધનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી ફરીથી એ વાત માની શકાય તેવી નથી કે આરોપીએ પોતાનો મોબાઈલ ફેંકી દીધો હતો, પરંતુ મેમરી કાર્ડ પોતાની પાસે રાખ્યું હતું અને સાથે સાથે એ હકીકત પણ છે કે ફરિયાદપક્ષ એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે કે સદર મેમરી કાર્ડ આરોપીનું હતું.

(આર) નીરવ શાહના કહેવાથી ડિસ્કવરી પંચનામું તારીખ ૨૦.૮.૨૦૧૫ ના રોજ ૯:૫૦ થી ૧૪:૩૦ વાગ્યા વચ્ચે કરવામાં આવ્યું હતું જે આંક ૩૯ પર છે. સદર શોધ દરમિયાન, ગુનો આચરતી વખતે આરોપીએ પહેરેલા બે નાઈટ ડ્રેસ તેમજ ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી કાર અમદાવાદના ઓઢવ ખાતે આવેલા ભાડાના મકાનમાંથી શોધી કાઢવામાં આવ્યા હતા જ્યાં આરોપી નીરવ રહેતો હતો. જોકે, સિદ્ધપુર જ્યાં કથિત ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો ત્યાંથી ૧૨૦ કિલોમીટર દૂર આવેલી

જગ્યાએ સદર વસ્તુઓ કેવી રીતે અને ક્યારે મૂકવામાં આવી તેની સંપૂર્ણ કડી સ્થાપિત કરવામાં ફરિયાદપક્ષ નિષ્ફળ રહ્યો છે, ખાસ કરીને ત્યારે જ્યારે કથિત બનાવના ૧૫:૦૦ કલાકની અંદર જ આરોપીની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.

(એસ) વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે જગ્યાના માલિક એટલે કે ઈન્દિરાબેનની તપાસ કરવામાં આવી નથી અને તેથી આંક ૭૧ પરના ભાડા કરારની વિગતો કાયદા અનુસાર સાબિત થતી નથી. આરોપી ભાડાની જગ્યામાં રહેતો હતો તે સાબિત કરવા માટે કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષી નથી અને તેથી સદર જગ્યામાંથી વસ્તુઓની રિકવરી નીરવ શાહના કહેવાથી થઈ હતી તે માની શકાય નહીં.

(ટી) વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે કારની માલિકી પણ સાબિત થઈ નથી કારણ કે રજીસ્ટ્રેશન આરોપી કે તેના પરિવારના સભ્યોના નામે નથી કે ન તો તે વાહનનો કબજેદાર હતો તે સાબિત થયું છે. તેમ છતાં પણ, વેચાણ કરાર કે જેના પર ફરિયાદપક્ષે આંક ૧૧૬ થી આધાર રાખ્યો છે તે હાર્દિકકુમાર સોની દ્વારા કરવામાં આવેલ છે જે એક બિનનોંધાયેલ દસ્તાવેજ છે અને તેને સાબિત કરવા માટે સદર દસ્તાવેજના કોઈ પણ નિષ્પાદકની તપાસ કરવામાં આવી નથી.

(યુ) ફરિયાદપક્ષે દેવીપ્રસાદ અને અવિનાશ ઠાકરની પણ તપાસ કરી નથી કે જેઓ ફરિયાદીના પરિચિત હતા અને ખંડણીના ફોન અંગે ફરિયાદીના કથનને સાબિત કરવા માટે સંબંધિત સાક્ષીઓ હતા. સદર સાક્ષીઓની તપાસ ન કરીને, ફરિયાદપક્ષ કથિત મુજબની ખંડણીની હકીકત સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદપક્ષ પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાની કડી પૂર્ણ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવતો નોંધાયેલ દોષસિદ્ધિનો હુકમ રદ કરવાપાત્ર છે.

<u>વિદ્વાન એ.પી.પી. ની રજૂઆતો:</u>

૫. તેનાથી વિરુદ્ધ, રાજ્ય તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી આદિત્ય જાડેજાએ અપીલકર્તાઓ તરફેના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનો ભારપૂર્વક વિરોધ કર્યો છે અને એવી દલીલ કરી છે કે

(એ) ફરિયાદપક્ષ આરોપીઓ સામેના આરોપો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં સફળ રહ્યો છે.

(બી) કાર્તિકકુમાર જોશી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૯ અને મહિપતસિંહ ભૂપતસિંહ રાજપૂત – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૦ ની જુબાની પરથી એ સાબિત થાય છે કે આરોપીને મૃતક સાથે છેલ્લે એકસાથે જોવામાં આવ્યો હતો અને એવો કોઈ વિરોધાભાસ નથી કે

જે આ સાક્ષીઓની વિશ્વસનીયતાને ડગમગાવે.

(સી) કોલ ડિટેઇલ્સ રેકર્ડ (સી.ડી.આર.) પણ રેકર્ડ પર મૂકવામાં આવેલ છે.

(ડી) લોહીથી ખરડાયેલા કપડાં અને આરોપીઓ દ્વારા ગુનો આચરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલા હથિયારો આરોપીઓના કહેવાથી શોધી કાઢવામાં આવ્યા છે. પંચોએ પણ પંચનામાની વિગતો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરી છે. તારીખ ૧૮.૮.૨૦૧૫ ના રોજ આરોપીઓ પાલનપુરથી આબુ રોડ તરફ કારમાં મુસાફરી કરી રહ્યા હતા તે બાબત ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૨ – ગોપાલભાઈ બળદેવભાઈ શર્મા કે જેમણે ટોલ પ્લાઝાના સીસીટીવી ફૂટેજ રેકર્ડ પર મૂક્યા છે તેમની જુબાની પરથી સાબિત થાય છે. અમદાવાદથી આરોપી એટલે કે નીરવ શાહ અને ધવલના નિવાસસ્થાનેથી મૃતકની વસ્તુઓની રિકવરીની હકીકત પણ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થઈ છે. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાની સમગ્ર કડી સચોટ અને વિશ્વસનીય મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ દ્વારા સાબિત થાય છે અને માત્ર હેતુ સાબિત થયો નથી તે કારણસર એવું કહી શકાય નહીં કે ફરિયાદપક્ષ પોતાનો કેસ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે અને તેથી હાલની અપીલો નામંજૂર કરવા માટે દલીલ કરવામાં આવી છે.

પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા પર આધારિત કેસમાં સિદ્ધાંતો:

૬ . અપીલકર્તાઓનો વાંક સાબિત કરવા માટે ફરિયાદપક્ષે ચાર સંજોગો રજૂ કર્યા છે એટલે કે (૧) છેલ્લે એકસાથે જોયેલા હોવા, (૨) ન્યાયિક–બાહ્ય કબૂલાત, (૩) અપીલકર્તાઓની દોરવણીથી થયેલ રિકવરી અને (૪) હેતુ. તે પ્રસ્થાપિત કાયદો છે કે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા પર આધારિત કેસમાં ફરિયાદપક્ષ સંચિત રીતે લેવાયેલા દરેક સંજોગને એવી પૂર્ણ સાંકળ રચવા માટે સાબિત કરવા બંધાયેલ છે જેથી તમામ માનવીય સંભાવનાઓની મર્યાદામાં ગુનો આરોપી દ્વારા જ કરવામાં આવ્યો હતો અને અન્ય કોઈ દ્વારા નહીં, તે નિષ્કર્ષમાંથી બચવાનો કોઈ માર્ગ ન રહે. આમ, આ રીતે સાબિત થયેલી હકીકતો અચૂકપણે આરોપીના દોષ તરફ નિર્દેશ કરતી હોવી જોઈએ. આ સંદર્ભમાં, (૧૯૮૪) ૪ એસ.સી.સી. ૧૧૬ માં નોંધાયેલ શરદ બિરધી ચંદ સારડા વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય ના કેસમાંના એક સુપ્રસિદ્ધ ચુકાદામાં પાંચ સુવર્ણ નિયમો નક્કી કરવામાં આવ્યા છે જ્યાં ફરિયાદપક્ષ દ્વારા પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા પર આધારિત કેસ સાબિત કરવાનો હોય. તે આ મુજબ છે :

(૧) પુરાવાની સાંકળ પૂર્ણ છે.

(૨) ફરિયાદપક્ષ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ સંજોગો નિર્ણાયક સ્વરૂપના હોવા જોઈએ.

(૩) સ્થાપિત થયેલી હકીકતો માત્ર આરોપીના દોષિત હોવાના અનુમાન

સાથે જ સુસંગત હોવી જોઈએ.

(૪) આધાર રાખવામાં આવેલ સંજોગો માત્ર આરોપીના દોષ સાથે જ સુસંગત હોવા જોઈએ.

(૫) આધાર રાખવામાં આવેલ સંજોગોએ સાબિત કરવાના એક સિવાયના દરેક સંભવિત અનુમાનને બાકાત રાખવા જોઈએ.

૭ . મૃતક દેવાંગ હિતેશકુમાર ઠાકરના મૃત્યુના કારણ અંગે કોઈ વિવાદ નથી. તેમના શબનું પોસ્ટમોર્ટમ મેડિકલ ઓફિસર ડૉ. ગંગારામ સુખરામ – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૨ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું જેઓની આંક ૨૩ થી તપાસ કરવામાં આવી છે અને જેમણે ઈજાઓનું સ્વરૂપ તથા પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટની વિગતો વિગતવાર સાબિત કરી છે. તેમની જુબાની દરમિયાન, બચાવપક્ષના વકીલ દ્વારા ફરિયાદપક્ષના કેસને નષ્ટ કરે તેવી કોઈ અસંગત બાબત રેકર્ડ પર લાવવામાં આવી નથી અને તેથી સદર ડૉક્ટર દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા તે અભિપ્રાય પર શંકા કરવાનું અમારી પાસે કોઈ કારણ નથી કે મૃત્યુ હત્યાત્મક હતું અને કોલમ નં. ૧૭ માં ક્રમ નં. ૧ થી ૩ પર દર્શાવેલ ઈજાઓ જો કોઈ વ્યક્તિના માથા પર પથ્થર મારવામાં આવે તો શક્ય છે. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટની કોલમ નં. ૧૭ માં ક્રમ નં. ૪ થી ૭ અને ૯ થી ૧૫ પર દર્શાવેલ ઈજાઓ છરી વડે શક્ય છે કે જે તેમને આર્ટિકલ નં. ૨૩ તરીકે બતાવવામાં આવી હતી. તેમણે એવો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે કે પી.એમ. નોંધની કોલમ

નં. ૧૭ માં ક્રમ નં. ૮ પર દર્શાવેલ ઈજાઓ જો કોઈ વ્યક્તિનું હાથ વડે કે સખત પદાર્થ વડે ગળું દબાવવામાં આવે તો શક્ય છે અને હાયોઇડ હાડકાનું ફ્રેક્ચર શક્ય છે તથા પી.એમ. નોંધની કોલમ નં. ૧૭ માં દર્શાવેલ તમામ ઈજાઓ સામાન્ય સંજોગોમાં મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી હતી. જોકે, સદર ડૉક્ટરે તેમની સરતપાસમાં મૃત્યુના સમય અંગે કોઈ અભિપ્રાય આપ્યો નથી પરંતુ બીજી તરફ ઊલટતપાસમાં પણ બચાવપક્ષના વકીલ દ્વારા આ સાક્ષીને મૃત્યુના સમય અંગે શંકા ઉપજાવતો કોઈ પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો નથી.

<u>છેલ્લે એકસાથે જોયા હોવાનો સિદ્ધાંત :</u>

૮ . ફરિયાદપક્ષનો "છેલ્લે એકસાથે જોયા હોવાનો" સિદ્ધાંત ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૯, કાર્તિકકુમાર લાખીરામભાઈ જોશી, અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૦, મહિપતસિંહ ભૂપતસિંહ રાજપૂતની જુબાની દ્વારા સમર્થિત થાય છે. આંક ૬૨ પર પોતાની સરતપાસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૯, કાર્તિકકુમાર લાખીરામભાઈ જોશીએ જણાવ્યું હતું કે મૃતક, દેવાંગ, એક મિત્ર હતો જે કોલેજ જવા માટે નિયમિતપણે તેમના જ સમયે બિંદુ સરોવર પીક–અપ સ્ટેન્ડ પર આવતો હતો. સદર સાક્ષીએ વધુમાં જુબાની આપી હતી કે બનાવના દિવસે, ૧૮ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ ના રોજ, સવારે આશરે ૮:૦૦ વાગ્યે, તેઓ પીક–અપ સ્ટેન્ડ પર પહોંચ્યા હતા અને સફેદ રંગની શેવરોલે બીટ કારમાં બેઠેલી બે વ્યક્તિઓ સાથે દેવાંગને વાત કરતો જોયો હતો. આ કાર પીક–અપ સ્ટેન્ડ પાસે પાર્ક કરેલી હતી. ડ્રાઇવર તરીકે

તેમની સોસાયટીના નીરવ શાહની ઓળખ થઈ હતી, અને પેસેન્જર તરીકે તેમના પડોશી, ધવલ @ જતો દરજી હતા, જેઓ પણ તેમની સોસાયટીના જ હતા. ત્યારબાદ, દેવાંગ વાહનમાં બેસી ગયો. તે સમયે, સાક્ષીની બસ આવી ગઈ, અને તેઓ પોતાની કોલેજ જવા રવાના થઈ ગયા. સાંજે પરત ફરતાં, તેમને દેવાંગના અપહરણ વિશે જાણ થઈ. ત્યારબાદ તેમણે તે સવારે જે જોયું હતું તે બાબતે હિતેશભાઈને જાણ કરી. બીજા દિવસે, પોલીસે તેમની પૂછપરછ કરી અને તેમનું નિવેદન નોંધ્યું.

૮.૧ સાક્ષીની ઊલટતપાસમાં થયેલ કેટલીક સામાન્ય ગૌણ ચૂક ફરિયાદપક્ષના કેસના મૂળ હાર્દને અસર કરતી નથી, છતાં અપીલકર્તાઓએ અમુક મુદ્દાઓ પર ભાર મૂક્યો છે. ખાસ કરીને, તેઓ એ બાબત ઉજાગર કરે છે કે કાર્તિકકુમાર જોશીએ રાત્રે ૧૦:૦૦ વાગ્યે બીજી વખત મુલાકાત લીધી ત્યારે મરણ જનારના પિતા અને આ કેસના ફરિયાદી હિતેશભાઈને છેલ્લે જોયા હોવાની વિગતો જણાવી હોવા છતાં, હિતેશકુમાર ઠાકરે રાત્રે ૧૧:૩૦ વાગ્યે જ્યારે ફરિયાદ નોંધાવી ત્યારે અપીલકર્તાઓ અંગેની આ માહિતી જાહેર કરી ન હતી. અપીલકર્તાઓ તરફેના વિદ્વાન વકીલે એ બાબત પર પણ ભાર મૂક્યો હતો કે કાર્તિકકુમાર જોશીનું નિવેદન ૧૯ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ ના રોજ નોંધવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે ધવલ @ જતો દરજીની ધરપકડ ૧૯ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ ના રોજ સવારે ૯:૩૦ થી ૧૦:૦૦ વાગ્યાની વચ્ચે કરવામાં આવી હતી, અને નીરવ @ રવિ મહેશભાઈ શાહની ધરપકડ તે જ દિવસે રાત્રે ૧:૩૦ થી ૨:૦૦ વાગ્યાની વચ્ચે કરવામાં આવી હતી. તેથી દલીલ એવી છે કે કાર્તિકકુમાર જોશીનું નિવેદન નોંધાયું તે પહેલાં તપાસ

અધિકારી ધવલ અને નીરવની સંડોવણી વિશે જાણી શક્યા ન હોત, જેને એ હકીકત દ્વારા વધુ સમર્થન મળે છે કે ફરિયાદ દાખલ કરતાં પહેલાં ૧૮ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ ની રાત્રે પિતાને જાણ કરવામાં આવી હોવા છતાં, ફર્સ્ટ ઇન્ફોર્મેશન રિપોર્ટ (એફ.આઇ.આર.) માં કોઈ આરોપી વ્યક્તિઓનું નામ દર્શાવવામાં આવ્યું ન હતું. આ બાબતને વધુમાં વધુ તપાસ એજન્સી તરફની ક્ષતિ ગણી શકાય, જેનો લાભ આરોપીને મળી શકે નહીં.

૮.૨ એ નોંધવું પ્રસ્તુત રહેશે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧ ઠાકર હિતેશકુમાર ચંદુલાલ એટલે કે મૃતકના પિતાની ઊલટતપાસમાં બચાવપક્ષ દ્વારા ચોક્કસ બચાવ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો કે મહિપતસિંહ ભૂપતસિંહ રાજપૂત અને કાર્તિકકુમાર જોશીને મળ્યા પછી, ફરિયાદીને હાલના આરોપીઓ પ્રત્યે શંકા હતી. જોકે, પોતાની મેળે, આ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે બંને આરોપી વ્યક્તિઓ તેમની સોસાયટીના રહીશ હોવાથી, તેમણે સદર બાબતને વધુ મહત્વ આપ્યું ન હતું.

૯. એ.આઇ.આર. ૨૦૧૫ એસ.સી. ૩૦૪૩ માં નોંધાયેલ રાહુલ મિશ્રા વિ. ઉત્તરાખંડ રાજ્ય ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે તપાસ અધિકારી તમામ સંભવિત બચાવોની અગાઉથી કલ્પના કરવા અને તે દ્રષ્ટિકોણથી તપાસ કરવા બંધાયેલા નથી. કોઈપણ સંજોગોમાં, તપાસ અધિકારી તરફની કોઈપણ ચૂક ફરિયાદપક્ષની વિરુદ્ધ જઈ શકે નહીં. ન્યાયનું હિત માંગે છે કે તપાસ અધિકારીના આવા કૃત્યો કે ચૂકનો લાભ આરોપીની તરફેણમાં લેવો જોઈએ નહીં, અન્યથા તે આવી ચૂકને પ્રોત્સાહન આપવા સમાન ગણાશે. આમ, હાલના

કેસની હકીકતોમાં સદર સિદ્ધાંતો લાગુ કરતાં, અપીલકર્તાની દલીલ ટકી શકે તેવી નથી.

૧૦ . (૨૦૦૫) ૩ એસ.સી.સી. ૧૧૪ માં નોંધાયેલ સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ વિ. સતીશ ના કેસના ચુકાદાનો સંદર્ભ લેવો પણ યોગ્ય રહેશે જેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે :

"૧૮. અમુક સાક્ષીઓની વિલંબિત તપાસના સંબંધમાં, આ અદાલતે ઘણા નિર્ણયોમાં ઠરાવ્યું છે કે જ્યાં સુધી તપાસ અધિકારીને સાક્ષીઓની તપાસમાં શા માટે વિલંબ થયો હતો તે અંગે સ્પષ્ટપણે પૂછવામાં ન આવે ત્યાં સુધી બચાવપક્ષ તેમાંથી કોઈ લાભ મેળવી શકે નહીં. તે સર્વવ્યાપી અમલના નિયમ તરીકે નક્કી કરી શકાય નહીં કે જો કોઈ ચોક્કસ સાક્ષીની તપાસમાં કોઈ વિલંબ થાય તો ફરિયાદપક્ષનું કથન શંકાસ્પદ બની જાય છે. તે ઘણા પરિબળો પર આધાર રાખશે. જો વિલંબિત તપાસ માટે આપવામાં આવેલ ખુલાસો ગળે ઉતરે તેવો અને સ્વીકાર્ય હોય અને અદાલત તેને વાજબી તરીકે સ્વીકારે, તો તે તારણમાં હસ્તક્ષેપ કરવાનું કોઈ કારણ નથી. (જુઓ રણબીર વિ. પંજાબ રાજ્ય [(૧૯૭૩) ૨ એસ.સી.સી. ૪૪૪: ૧૯૭૩ એસ.સી.સી. (ક્રિ.) ૮૫૮: એ.આઇ.આર. ૧૯૭૩ એસ.સી. ૧૪૦૯], બોધરાજ વિ. જમ્મુ અને કાશ્મીર રાજ્ય [(૨૦૦૨) ૮ એસ.સી.સી. ૪૫: ૨૦૦૩ એસ.સી.સી. (ક્રિ.) ૨૦૧] અને બંટી વિ. મધ્યપ્રદેશ

રાજ્ય [(૨૦૦૪) ૧ એસ.સી.સી. ૪૧૪: ૨૦૦૪ એસ.સી.સી. (ક્રિ.) ૨૯૪])

૧૯ . xxx xxx xxx

૨૦ . એ નોંધવું જરૂરી છે કે આરોપી દ્વારા વિલંબિત તપાસના પાસા પર પ્રશ્ન પૂછવામાં આવતાં તપાસ અધિકારી દ્વારા આપવામાં આવેલ ખુલાસાની વિશ્વસનીયતાની એરણે અદાલતે ચકાસણી કરવી પડશે. જો ખુલાસો ગળે ઉતરે તેવો હોય તો કોઈ વિપરીત અનુમાન બાંધી શકાય નહીં. બીજી તરફ, જો ખુલાસો અસંભવિત જણાય, તો અદાલત ચોક્કસપણે તેને વિલંબથી તપાસવામાં આવેલા સાક્ષીઓની વિશ્વસનીયતાને અસર કરનારા પરિબળો પૈકીના એક તરીકે ગણી શકે છે. તે અન્ય સાક્ષીઓ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા ફરિયાદપક્ષના પુરાવાની વિશ્વસનીયતા પર કોઈ અસર કરી શકશે નહીં."

અમુક સાક્ષીઓની તપાસમાં વિલંબ અંગેના કાયદાના ઉપરોક્ત પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાને લેતાં, બચાવપક્ષ તેમાંથી કોઈ લાભ મેળવી શકે નહીં. એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે આરોપીના બચાવપક્ષના વકીલ દ્વારા તપાસ અધિકારીને તપાસમાં વિલંબના પાસા પર કોઈ પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો નથી. સંજોગો અનુસાર, બચાવપક્ષના વકીલની દલીલ નામંજૂર કરવાપાત્ર છે.

૧૧ . એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે આંક ૮૬ પર તપાસ અધિકારી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૯ એટલે કે ડૉ. જીગર ભરતકુમાર પંડિતની ઊલટતપાસમાં

બચાવપક્ષે રેકર્ડ પર લાવ્યું છે કે તપાસ અધિકારીએ કાર્તિકકુમાર લાખીરામભાઈ જોશીનું નિવેદન ૧૯.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ ૦૦.૦૦ કલાક પછી નોંધ્યું હતું. આમ, એ સ્પષ્ટ છે કે કાર્તિકકુમાર લાખીરામભાઈ જોશીનું નિવેદન તપાસ અધિકારી દ્વારા ૧૯.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ ૦૦.૦૦ કલાક પછી નોંધવામાં આવ્યું હતું અને ઊલટતપાસમાં કાર્તિકકુમાર જોશીની જુબાની મુજબ, તેમણે સ્વીકાર્યું છે કે તેમનું નિવેદન ૧૯.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ સવારે ૧૦:૦૦ વાગ્યે નોંધવામાં આવ્યું હતું. જોકે, કાર્તિકકુમારનું નિવેદન મોડું નોંધવા અંગેનો ચોક્કસ પ્રશ્ન તપાસ અધિકારીને પૂછવામાં આવ્યો નથી. સંજોગો અનુસાર, માત્ર કાર્તિકકુમારે એવી જુબાની આપી હોવાના કારણે કે તેમનું નિવેદન બીજા દિવસે સવારે ૧૦:૦૦ વાગ્યે નોંધવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે કે તપાસ અધિકારી પણ એવા સૂચન સાથે સંમત થયા હતા કે તેમણે કાર્તિકકુમારનું નિવેદન ૧૯.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ ૦૦.૦૦ કલાક પછી નોંધ્યું હતું, તેનાથી ૧૯.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ ૯:૩૦ વાગ્યે ધવલ @ જતો દરજીની થયેલી ધરપકડ સાથે કોઈ અસંગતતા ઊભી થતી નથી કારણ કે તપાસ અધિકારીએ બિંદુ સરોવર પીક–અપ સ્ટેન્ડ ખાતે મૃતકની હાજરી અંગે પણ પૂછપરછ કરી હતી અને આરોપી વ્યક્તિઓની ધરપકડ કરવા આગળ વધ્યા હતા તથા તે મુજબ કાર્તિકકુમાર જોશીનું નિવેદન નોંધ્યું હતું. આમ, છેલ્લે એકસાથે જોયા હોવાના સિદ્ધાંતના બે કહેવાતા સાક્ષીઓના નિવેદનો પાછળના તબક્કે નોંધવાની બાબત ફરિયાદપક્ષના

કેસ માટે ઘાતક સાબિત થતી નથી.

૧૨ . છેલ્લે એકસાથે જોયા હોવાના સિદ્ધાંતના બીજા સાક્ષી મહિપતસિંહ ભૂપતસિંહ રાજપૂત – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૦ છે જેઓની આંક ૬૩ થી તપાસ કરવામાં આવી છે. ટૂંકમાં, આ સાક્ષીએ સરતપાસમાં જણાવ્યું છે કે આ બનાવ ૧૮.૮.૨૦૧૫ ના રોજ બન્યો હતો અને તે દિવસે, તેઓ પોતાની ઈકો કાર ભાડેથી ચલાવતા હતા અને તેમના દૈનિક ક્રમ મુજબ સવારે ૮:૦૦ વાગ્યે બિંદુ સરોવર પીક–અપ સ્ટેન્ડ પર પહોંચ્યા હતા અને મુસાફરો સાથે મહેસાણા જવાનું હતું અને જ્યારે તેઓ મુસાફરોને પોતાની કારમાં બેસવા માટે બોલાવી રહ્યા હતા, તે સમયે, તેમણે દેવાંગને આવતો જોયો અને સફેદ રંગની શેવરોલે બીટ કાર પણ જોઈ. દેવાંગ તે કાર તરફ ગયો અને કારની અંદર રવિ શાહ તથા બાજુની સીટ પર ધવલ @ જતો દરજી બેઠેલા હતા, જતો દરજી પણ ઈકો કાર ચલાવતો હોવાથી તેઓ તેને ઓળખતા હતા અને તેઓ રવિ શાહને પણ ઓળખે છે કારણ કે તે પણ તે જ વિસ્તારમાં રહેતો હતો અને દેવાંગ પાછળની સીટ પર બેઠો તથા કાર સંતનગર તરફ આગળ વધી. ત્યારબાદ, તેઓ મુસાફરો સાથે મહેસાણા ગયા અને રાત્રે ૯:૦૦ વાગ્યે સિદ્ધપુર પરત આવ્યા અને જ્યારે તેઓ રાત્રિભોજન કરી રહ્યા હતા, ત્યારે તેમને જાણ થઈ કે તેમની સોસાયટીની બાજુમાં રહેતા દેવાંગનું અપહરણ થયું છે.

૧૨.૧ આ સાક્ષીની ઊલટતપાસમાં કોઈ મહત્વપૂર્ણ અસંગતતા રેકર્ડ પર લાવવામાં આવી નથી. આ સાક્ષીએ એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે રાત્રે ૧૦:૦૦

વાગ્યે તેમણે દેવાંગના પિતા સાથે વાત કરી હતી. આમ, કાર્તિકકુમાર જોશીની જુબાનીના સંદર્ભમાં જણાવેલ કારણોસર, તે જ કારણોને લીધે આ બંને સાક્ષીઓની જુબાનીઓમાં કોઈ વિસંગતતા નથી અને તેઓ એકબીજાને સમર્થન આપે છે તથા આમ, છેલ્લે એકસાથે જોયા હોવાનો સિદ્ધાંત ફરિયાદપક્ષ દ્વારા વાજબી શંકાથી પર સાબિત થયેલ છે.

<u>અપહરણ અને ખંડણીની હકીકત :</u>

૧૩ . આ સંબંધમાં પુરાવાની મૂલવણી કરવા તરફ આગળ વધીએ તે પહેલાં, કલમ ૩૬૪–એ ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો લાભદાયી રહેશે. ઈ.પી.કો. ની કલમ ૩૬૪–એ ત્રણ અલગ ઘટકો ધરાવે છે એટલે કે (૧) સંબંધિત વ્યક્તિ ભોગ બનનારનું અપહરણ કરે છે અથવા વ્યપહરણ કરે છે અથવા અપહરણ કે વ્યપહરણ પછી ભોગ બનનારને અટકાયતમાં રાખે છે; (૨) મૃત્યુ નીપજાવવાની કે વ્યથા પહોંચાડવાની ધમકી આપે છે અથવા મૃત્યુ કે વ્યથાની દહેશત ઊભી કરે છે અથવા વાસ્તવમાં વ્યથા પહોંચાડે છે કે મૃત્યુ નીપજાવે છે; અને (૩) અપહરણ, વ્યપહરણ કે અટકાયત અને મૃત્યુ નીપજાવવાની કે વ્યથા પહોંચાડવાની ધમકી, આવા મૃત્યુ કે વ્યથાની દહેશત અથવા વાસ્તવિક મૃત્યુ કે વ્યથા સંબંધિત વ્યક્તિને કે અન્ય કોઈને કંઈક કરવા માટે અથવા કંઈક કરતાં અટકાવવા માટે અથવા ખંડણી ચૂકવવા માટે મજબૂર કરવાના હેતુથી કરવામાં આવે છે. આમ, પ્રથમ શરત સ્થાપિત કર્યા પછી, વધુ એક શરત પૂર્ણ કરવી પડશે કારણ કે પ્રથમ શરત પછી વપરાયેલ શબ્દ “અને” છે. આમ, પ્રથમ

શરત ઉપરાંત શરત (૨) અથવા (૩) સાબિત કરવી પડશે, અન્યથા કલમ ૩૬૪–એ હેઠળનો દોષિત ઠરાવ ટકી શકે નહીં. આંક ૨૦ પર ફરિયાદી એટલે કે મૃતકના પિતા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧ ઠાકર હિતેશકુમાર ચંદુલાલની જુબાની જોતાં, તેમણે જણાવ્યું છે કે:

"હું હાલના કેસનો ફરિયાદી છું. બનાવ ૧૮.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ બન્યો હતો. હાલના કેસમાં મૃતક દેવાંગ મારો પુત્ર છે. મેં ૧૮.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ ફરિયાદ આપી છે. દેવાંગની જન્મ તારીખ ૦૪.૦૧.૧૯૯૮ છે. દેવાંગ ઉપરાંત, મારે રાધિકા નામની એક પુત્રી છે. બનાવ સમયે અને આજની તારીખે પણ તે ઓસ્ટ્રેલિયા છે અને છેલ્લા ૪ મહિનાથી તે તેના સાસરે સુરત ખાતે છે. બનાવની તારીખે, હું મારી પત્ની સોનલ અને મૃતક દેવાંગ સાથે કૃષ્ણાનગર સોસાયટી, રાધનપુર ખાતે રહેતા હતા. આજની તારીખે, હું સિદ્ધપુરમાં બેંક ઓફ બરોડામાં નોકરી કરું છું અને બનાવની તારીખે મારો પુત્ર દેવાંગ ખેરવા ખાતે આવેલ ગણપત યુનિવર્સિટીમાં કોમ્પ્યુટર એન્જિનિયરિંગનો અભ્યાસ કરતો હતો. મારો પુત્ર કોલેજ જવા માટે સવારે ૦૭:૫૫ વાગ્યે નીકળતો હતો અને બિંદુ સરોવર પીક અપ સ્ટેન્ડ પરથી બસમાં મુસાફરી કરતો હતો. બનાવની તારીખે, દૈનિક ક્રમ મુજબ, મારો પુત્ર દેવાંગ સવારે ૦૭:૫૫ વાગ્યે કોલેજ જવા નીકળ્યો હતો અને હું દૈનિક ક્રમ મુજબ બેંક જવા નીકળ્યો હતો. સવારે આશરે ૧૦:૩૦ વાગ્યે બેંક પહોંચ્યા

પછી, મારા મોબાઈલ પર દેવાંગના મોબાઈલ પરથી એક ફોન કોલ આવ્યો અને હિન્દી ભાષામાં બોલતી એક અજાણી વ્યક્તિએ જણાવ્યું કે તમારા પુત્રનું અપહરણ થઈ ગયું છે અને રૂ. ૪૦ લાખની વ્યવસ્થા કરી ઊંઝા ખાતે પહોંચાડવા કહ્યું અને ફોન કાપી નાખ્યો. ત્યારબાદ, ૧૫ થી ૨૦ મિનિટ પછી, મારા મોબાઈલ ફોન પર મારા પુત્રના મોબાઈલ પરથી ફોન આવ્યો અને મને પોલીસને કે અન્ય કોઈને જાણ ન કરવાની ધમકી આપી, અન્યથા તેના પુત્રની હત્યા કરવામાં આવશે અને એવી પણ માહિતી આપી કે તે બપોરે ૨:૦૦ વાગ્યે ફરીથી ફોન કરશે કે રૂ. ૪૦ લાખ ક્યાં પહોંચાડવાના છે. આવો ફોન આવતાં, હું બેંકમાંથી નીકળી ગયો અને મારા ઘરે પહોંચીને મારી પત્ની તથા મારા સંબંધી દેવીપ્રસાદ ગોવિંદલાલ ઠાકર અને જ્ઞાતિના પ્રમુખ એટલે કે અવિનાશભાઈ ઠાકર સાથે વાત કરી. અમે બધાએ ગામમાં, કોલેજમાં અને તેના મિત્ર વર્તુળમાં દેવાંગની શોધખોળ શરૂ કરી, અમે ૨:૦૦ વાગ્યા સુધી રાહ જોઈ જેથી મારા પુત્રની હત્યા ન થાય, જોકે મને કોઈ ફોન કોલ આવ્યો નહીં અને તેથી, મારા પુત્રના મોબાઈલ ફોન પર સંપર્ક કર્યો જે સ્વીચ ઓફ જણાયો હતો. ત્યારબાદ પણ, અમે દેવાંગની શોધખોળ કરી રહ્યા હતા. શોધખોળ દરમિયાન, દેવાંગના મિત્ર એટલે કે કાર્તિકભાઈ જોશી અને મહેશ, જેઓ અમે જ્યાં રહીએ છીએ તે સોસાયટીની નજીક જ રહેતા હતા, તેમણે જણાવ્યું હતું કે

તેઓએ સવારે બિંદુ સરોવર પીક–અપ સ્ટેન્ડ પર દેવાંગને જોયો હતો. અમે દેવાંગની શોધખોળ ચાલુ રાખી અને પોલીસને ફરિયાદ આપી જે આંક ૨૧ પર રજૂ થયેલ છે."

આ સાક્ષી દ્વારા સહી પણ ઓળખી બતાવવામાં આવી છે.

"ફરિયાદ નોંધાવ્યા પછી અને મોડી રાત્રે મારા ઘરે પહોંચ્યા પછી, પોલીસે જાણ કરી કે બનાસકાંઠા જિલ્લાના આડુ નજીક હાથીધરા ગામથી એક કિલોમીટર દૂર એક અજાણ્યું શબ મળી આવ્યું છે. તેથી, બીજા દિવસે સવારે આશરે ૫:૦૦ વાગ્યે તે સ્થળે પહોંચ્યા, જ્યાં શબ પડ્યું હતું. પોલીસ ત્યાં હાજર હતી અને શબ જોતાં, તે મૃતક દેવાંગનું હતું, પીઠ અને પેટ પર ઈજાઓ જણાઈ હતી અને ચહેરો કચડાયેલો તથા લોહીલુહાણ હતો. મેં કપડાં પરથી શબની ઓળખ કરી હતી, પંચનામું પણ કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારબાદ પોસ્ટમોર્ટમ કરવા માટે શબ લઈ જવામાં આવ્યું હતું જે પછી અંતિમ સંસ્કાર કરવામાં આવ્યા હતા."

"૨૦.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ મને સિદ્ધપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે પોલીસ દ્વારા બોલાવવામાં આવ્યો તે પહેલાં, પોલીસે મને જાણ કરી હતી કે તેઓએ મારા પુત્ર દેવાંગની હત્યા કરવા બદલ નીરવ @ રવિ મહેશભાઈ શાહ અને ધવલ @ જતો દરજીની ધરપકડ કરી છે. ૨૦.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ, પોલીસે મને પોલીસ સ્ટેશન બોલાવ્યા

પછી જાણ કરી હતી કે તેઓએ નીરવ @ રવિ મહેશભાઈ શાહના અમદાવાદ સ્થિત રહેઠાણમાંથી મુદ્દામાલ જપ્ત કર્યો છે અને મારી હાજરીમાં સીલ તોડીને ખોલ્યું હતું તથા તે મુજબ પંચનામામાં નોંધ કરી હતી અને સીલ ખોલતાં, એક કાળા રંગની નોટબુક, પેન, કેલ્ક્યુલેટર, ચાંદીની ચેઈન, આ તમામ વસ્તુઓ જે દેવાંગની હતી અને કોલેજ જતી વખતે તે પોતાની સાથે રાખતો હતો તે પંચોની હાજરીમાં ઓળખી બતાવી હતી અને પોલીસે મૃતકના કપડાં પણ ઓળખી બતાવ્યા હતા. બનાવ સમયે, મારો પુત્ર સગીર હતો અને તેથી મારી ઓળખ પર એક સિમ કાર્ડ ખરીદવામાં આવ્યું હતું જે દેવાંગ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતું હતું જેનો મોબાઈલ નં. ૯૬૩૮૭૮૬૬૬૯ હતો. ફરિયાદ ઉપરાંત, પોલીસે ૧૯.૦૮.૨૦૧૫ અને ૨૦.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ મારા નિવેદનો પણ લીધા હતા."

૧૩.૧ આ સાક્ષીએ મૃતકે પહેરેલા કપડાં પણ અદાલત સમક્ષ ઓળખી બતાવ્યા હતા જે અનુક્રમે આર્ટિકલ નં. ૪, ૫ અને ૬ એટલે કે ટી–શર્ટ, પેન્ટ, અંડરવેઅર અને બનિયાન હતા. આ સાક્ષીએ અદાલત સમક્ષ આર્ટિકલ ૧૮ અને ૧૯ એટલે કે ચાંદીની ચેઈન, ૩ બોલપેન, ૧ કેલ્ક્યુલેટર, ૧ કાળા રંગની બેગ પણ ઓળખી બતાવી હતી અને અદાલત સમક્ષ બંને આરોપી વ્યક્તિઓને પણ ઓળખી બતાવ્યા હતા.

૧૩.૨ આ સાક્ષીની બચાવપક્ષના વકીલ દ્વારા વિગતવાર ઊલટતપાસ કરવામાં

આવી છે. જોકે, આ સાક્ષીની વિશ્વસનીયતાને નષ્ટ કરે તેવી કોઈ અસંગત બાબત રેકર્ડ પર આવી નથી. છતાં, આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે ફરિયાદમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે દેવાંગ સવારે ૭:૫૫ વાગ્યે ઘરેથી નીકળ્યો હતો. જોકે, ૧૯.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ પોલીસ સમક્ષના નિવેદનમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે દૈનિક ક્રમ મુજબ દેવાંગ સવારે ૭:૩૦ વાગ્યે ઘરેથી તેની કોલેજ જવા નીકળ્યો હતો.

૧૩.૩ આ સાક્ષીએ એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે કાર્તિકભાઈ જોશી અને મહેશ વાઘેલા તેમને ૧૦:૦૦ વાગ્યે મળ્યા હતા અને તેમની સાથે વાતચીત પણ થઈ હતી તથા ફરિયાદ રાત્રે ૧૧:૩૦ વાગ્યે નોંધાવવામાં આવી હતી. તેમણે એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે તેમણે પોતાની ફરિયાદમાં કોઈ આરોપી વ્યક્તિઓનું નામ આપ્યું નથી. તેમણે એવું પણ જણાવ્યું હતું કે તેમના પુત્રના અપહરણ અંગે તેમને કોઈના પર શંકા નહોતી.

૧૩.૪ આમ, સાક્ષીની સમગ્ર જુબાની પરથી, મૃતક તેના પિતાના મોબાઈલ ફોનનો ઉપયોગ કરતો હતો તે હકીકત અને તેના પુત્રના મોબાઈલ પરથી ફોન આવ્યો હતો તે હકીકત વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે. સદર હકીકતને પડકારતો એક પણ પ્રશ્ન આ સાક્ષીને પૂછવામાં આવ્યો નથી. એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૨૦ એટલે કે દેવેન્દ્ર જયંતિલાલ લારીયાની આંક ૧૩૭ થી તપાસ કરવામાં આવી છે અને ગ્રાહક અરજી ફોર્મ મુજબ મોબાઈલ નં. ૯૬૩૮૭૮૬૬૬૯ હિતેશકુમાર ચંદુલાલ ઠાકરનો હતો જેનું સરનામું બિંદુ સરોવર પાર્ક પાસે, સિદ્ધપુરનું

હતું, જે આંક ૧૩૮ થી રેકર્ડ પર મૂકવામાં આવેલ છે. સદર ગ્રાહક કરાર ફોર્મ અને ગ્રાહક દ્વારા રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો સાથે કલમ ૬૫બી(૪) (સી) હેઠળનું પ્રમાણપત્ર પણ આંક ૧૪૫ થી રેકર્ડ પર મૂકવામાં આવેલ છે. આમ, ફરિયાદીના નામે ખરીદેલા મોબાઈલ ફોનનો મૃતક ઉપયોગ કરતો હતો તે હકીકત સાબિત થાય છે. દેવેન્દ્ર જયંતિલાલ લારીયાની જુબાની દ્વારા ગ્રાહક કરારની હકીકત પણ કાયદા અનુસાર સાબિત થાય છે, વિશેષ કરીને ઈન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટ મુજબ ૬૫બી પ્રમાણપત્ર રજૂ કરીને રેકર્ડ પર મૂકવાથી, તેમજ ફરિયાદી હિતેશકુમાર ચંદુલાલ ઠાકરની ઊલટતપાસમાં તેમના પુત્રના અપહરણ અને ધમકી આપવા માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલા મોબાઈલ પરથી તેમને ફોન આવ્યાની હકીકતને બિલકુલ પડકારવામાં આવી નથી. સંજોગો અનુસાર, જો ફરિયાદી પોલીસને કે અન્ય કોઈને જાણ કરશે તો તેઓ દેવાંગની હત્યા કરી નાખશે તેવી ધમકી આપવાની હકીકત વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે. આ બાબત ઊલટતપાસમાં પડકારવામાં આવી નથી, તેની સાથે એ હકીકત પણ જોડાયેલી છે કે આરોપી નીરવ જ્યાં રહેતો હતો તે ભાડાના મકાનમાંથી મૃતકની બેગ પણ મળી આવી છે અને નીરવની દોરવણીથી, નીરવના કહેવાથી તે મુજબ શબ પણ મળી આવ્યું હતું. આરોપી ધવલે પણ શબ દાટેલું હતું તે જગ્યા બતાવી હતી. આમ, એ વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે કે મૃતકનું અપહરણ કરવામાં આવ્યું હતું, ખંડણી માંગવામાં આવી હતી અને અપહૃત વ્યક્તિની હત્યા કરવામાં આવી હતી.

આમ, ઈ.પી.કો. ની કલમ ૩૬૪એ હેઠળ જરૂરી ત્રિપલ ટેસ્ટની શરત વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે.

૧૪ . આ તબક્કે એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે ફરિયાદીને હાલના આરોપી વ્યક્તિઓ સામે કોઈ અંગત સ્વાર્થ કે અદાવત નહોતી. સંજોગો અનુસાર, જ્યારે ફરિયાદીનું વર્તન અને તેમની જુબાની સ્વાભાવિક છે અને સમગ્ર જુબાનીમાં કોઈ ક્ષતિના અભાવે, આ સાક્ષીની જુબાની વિશ્વાસ જન્માવે છે.

<u>ન્યાયિક–બાહ્ય કબૂલાત :</u>

૧૫ . ન્યાયિક–બાહ્ય કબૂલાતની હકીકતો તરફ ધ્યાન દોરતાં, શરૂઆતમાં જ (૧૯૫૨) ૧ એસ.સી.સી. ૨૭૫ માં નોંધાયેલ કશ્મીરા સિંઘ વિ. મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય ના કેસમાં ઠરાવેલા સિદ્ધાંતો ધ્યાને લેવા જરૂરી છે જેમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે :

"આરોપી વ્યક્તિની કબૂલાત એ કલમ ૩ માં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ શબ્દના સામાન્ય અર્થમાં પુરાવો નથી. તેને દોષિત ઠરાવવાનો પાયો બનાવી શકાય નહીં અને તેનો ઉપયોગ માત્ર અન્ય પુરાવાના સમર્થનમાં જ થઈ શકે છે. યોગ્ય રીત એ છે કે, સૌપ્રથમ, કબૂલાતને વિચારણામાંથી સંપૂર્ણપણે બાકાત રાખીને આરોપી વિરુદ્ધના પુરાવાને ગોઠવવો અને જોવું કે જો તે માનવામાં આવે તો શું તેના આધારે સુરક્ષિત રીતે દોષિત ઠરાવી શકાય. જો તે કબૂલાતથી સ્વતંત્ર રીતે વિશ્વાસપાત્ર હોય, તો પછી

અલબત્ત કબૂલાતની સહાય લેવી જરૂરી નથી. પરંતુ એવા કેસો ઉપસ્થિત થઈ શકે છે જ્યાં ન્યાયાધીશ અન્ય પુરાવા પર તે જેમ છે તેમ કાર્યવાહી કરવા તૈયાર ન હોય, ભલે જો તે માનવામાં આવે તો દોષિત ઠરાવવા માટે પૂરતો હોય. આવા સંજોગોમાં ન્યાયાધીશ કબૂલાતની સહાય લઈ શકે છે અને અન્ય પુરાવાને ખાતરી પૂરી પાડવા માટે તેનો ઉપયોગ કરી શકે છે અને આમ કબૂલાતની સહાય વિના તેઓ જે સ્વીકારવા તૈયાર ન હોત તેના પર વિશ્વાસ મૂકવા માટે પોતાને દ્રઢ કરી શકે છે."

ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોના આધારે અને ન્યાયિક–બાહ્ય કબૂલાત અંગેના પુરાવાની પુનઃમૂલવણી કરતાં, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ આંક ૬૫ થી તપાસવામાં આવેલા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૧ – સૂરજ ભરતભાઈ રામીની જુબાની તરફ ધ્યાન દોરવું પ્રસ્તુત રહેશે. તેમની સરતપાસ જોતાં, ટૂંકમાં, તેમણે જણાવ્યું છે કે ૨૪.૮.૨૦૧૫ ના રોજ તેમને સિદ્ધપુર પોલીસ સ્ટેશનમાંથી ફોન આવ્યો હતો અને ધવલ દરજીના કેસ બાબતે પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી અને તે સમયે તેઓ મોબાઈલ નં. ૮૮૬૬૪૧૮૧૯૫ નો ઉપયોગ કરતા હતા અને આજ સુધી તેઓ તે જ ફોન નંબરનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે. પોલીસે જણાવ્યું હતું કે ધવલ @ જતો દરજીની કોલ ડિટેઈલ્સમાંથી હાલના સાક્ષીનો ફોન નંબર મળી આવ્યો હતો અને તેથી તેમને તપાસ માટે બોલાવવામાં આવ્યા હતા. તેમણે જણાવ્યું હતું કે ધવલ તેમનો મિત્ર હતો અને અવારનવાર તેમને મળતો હતો. ૧૭.૮.૨૦૧૫ ના રોજ આ સાક્ષી ડોકોમો કંપનીનું પોતાનું મોબાઈલ કનેક્શન રિચાર્જ કરાવવા માંગતા હોવાથી અને સિદ્ધપુરમાં અફીણ ગેટ પાસે જવાનું

હોવાથી, તેઓ પોતાની શેરીમાંથી બહાર નીકળ્યા કે તરત જ તેમણે જોયું કે ધવલ અને નીરવ બાઇક પર પસાર થઈ રહ્યા હતા અને તેથી તેઓ પણ તેમની સાથે ગયા, તે સમયે ધવલ મોટરસાયકલ ચલાવી રહ્યો હતો, નીરવ વચ્ચે બેઠો હતો અને છેલ્લે તેઓ બાઇક પર બેઠા હતા, તે સમયે ધવલ અને નીરવ કોઈ દવા અને સ્પ્રે વિશે વાત કરી રહ્યા હતા જેનાથી તેઓ કોઈને બેભાન કરી શકે અને અફીણ ગેટ પહોંચતાં જ તેઓ બાઇક પરથી નીચે ઉતરી ગયા અને ધવલ તથા નીરવ મેડિકલ સ્ટોર તરફ ગયા. મોબાઈલ રિચાર્જ કરાવ્યા પછી, તેઓ બાઇક જ્યાં પાર્ક કરી હતી ત્યાં ગયા, તે સમયે ધવલ અને નીરવ પણ ત્યાં આવ્યા પરંતુ મેડિકલ સ્ટોર બંધ હોવાથી ખાલી હાથે આવ્યા હતા, તે સમયે તેઓએ પૂછ્યું કે કોઈને બેભાન કરવા માટેનો સ્પ્રે કે દવા ક્યાં મળશે અને મને કશી ખબર ન હોવાથી મેં કોઈ જાણકારી હોવાનો ઇનકાર કર્યો, જે પછી નીરવ શાહ અફીણ ગેટથી નીકળી ગયો અને ધવલે આ સાક્ષીને બાઇક પર શેરી પાસે ઉતારી દીધા. ત્યારબાદ, ૧૮.૮.૨૦૧૫ ના રોજ બપોરે આશરે ૨:૩૦ થી ૩:૦૦ વાગ્યે તેમના મોબાઈલ પર ધવલ દરજીનો ફોન આવ્યો અને પૂછ્યું કે આ સાક્ષી ક્યાં છે, જેના જવાબમાં તેમણે કહ્યું કે તેઓ તેમના ઘરે છે જે પછી મોબાઈલ કટ થઈ ગયો. બપોરનું ભોજન લીધા પછી, તેઓ ધવલની દુકાને ગયા જે વહેરવાડા ખાતે આવેલી છે, તે સમયે ધવલ તેની દુકાનની બહાર બેઠો હતો અને ડરેલો હતો, જેના પર આ સાક્ષીએ પૂછ્યું કે ધવલ આટલો ડરેલો કેમ હતો, જેના જવાબમાં ધવલે કહ્યું કે તેના મિત્ર નીરવે અને તેણે પોતે એક ખોટું કામ કર્યું છે. આ જવાબ પર, આ સાક્ષીએ ફરીથી પૂછ્યું કે તે કયું ખોટું કામ હતું. આ પ્રશ્ન ૨ થી ૩ વખત પૂછવામાં

આવ્યો જેના જવાબમાં ધવલે કહ્યું કે મેં અને મારા મિત્ર નીરવ શાહે એક હત્યા કરી છે, જેના પર ફરીથી સાક્ષીએ પૂછ્યું કે કોની, જેના પર તેણે કહ્યું કે તારે જાણવાની જરૂર નથી નહીં તો તું બધાને કહી દઈશ. આ સાંભળીને, તેઓ ડરી ગયા અને પોતાના ઘરે ચાલ્યા ગયા અને ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ અખબારમાંથી તેમને જાણવા મળ્યું કે પોલીસે દેવાંગની હત્યાના કેસમાં ધવલ @ જતો દરજી અને નીરવ શાહની ધરપકડ કરી છે. આ તમામ માહિતી ૨૪.૮.૨૦૧૫ ના રોજ પોલીસને આપવામાં આવી હતી જ્યારે તેમને પોલીસ દ્વારા પોલીસ સ્ટેશને બોલાવવામાં આવ્યા હતા.

૧૫.૧ આ સાક્ષીની લંબાણપૂર્વક ઊલટતપાસ કરવામાં આવી છે. તેમણે સ્વીકાર્યું છે કે આ પહેલાં તેમને ધવલની બાઇક પર સાથે જવાનો કોઈ પ્રસંગ બન્યો ન હતો. જોકે, થોડા સમય પછી પોતાની મેળે, તેઓ જણાવે છે કે તેઓ ધવલની મોટરસાયકલ પર ઘણી વખત સાથે ગયા છે. તેમણે પોતાની ઊલટતપાસમાં જણાવ્યું છે કે એ વાત સાચી નથી કે ધવલ તેના તમામ રહસ્યો તેમને જણાવતો હતો. જોકે, બચાવપક્ષના વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી ઊલટતપાસમાં જે રેકર્ડ પર લાવવામાં આવ્યું છે તે એ બાબત છે કે "એ વાત સાચી છે કે ૨૪.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ પોલીસ સમક્ષના નિવેદનમાં મેં જણાવ્યું છે કે આ બંને વ્યક્તિઓ કોઈ વ્યક્તિનું અપહરણ કરવા અને તેને બેભાન કરવા માટે કોઈ દવા કે સ્પ્રે શોધી રહ્યા હતા જે મારી જાણમાં આવ્યું હતું." અમે ખોટું કામ કર્યું છે તેવું ધવલે કહ્યાની હકીકતને પણ બચાવપક્ષ દ્વારા ઊલટતપાસમાં સમર્થન મળ્યું છે. તેમણે એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે ૧૭.૦૫.૨૦૧૫,

૧૮.૦૮.૨૦૧૫, ૧૯.૦૮.૨૦૧૫ અને ૨૪.૦૮.૨૦૧૫ સુધી, આ હકીકત પોલીસ સિવાય અન્ય કોઈને જણાવવામાં આવી નથી. ટૂંકમાં, આ સાક્ષીની ઊલટતપાસ કરતી વખતે, આ સાક્ષીની સત્યતાને હચમચાવી દે તેવી કોઈ અસંગતતા કે મહત્વપૂર્ણ અનિયમિતતા બચાવપક્ષના વકીલ દ્વારા રેકર્ડ પર લાવવામાં આવી નથી. વધુમાં, કશ્મીરા સિંઘ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં ઠરાવેલા સિદ્ધાંતોને ધ્યાને લેતાં, તે પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે ન્યાયિક–બાહ્ય કબૂલાતને દોષિત ઠરાવવાનો પાયો બનાવી શકાય નહીં અને તેનો ઉપયોગ માત્ર અન્ય પુરાવાના સમર્થનમાં જ થઈ શકે છે. આમ, જે પ્રશ્નની ચકાસણી થવી જરૂરી છે તે એ છે કે કબૂલાતના નિવેદનને વિચારણામાંથી સંપૂર્ણપણે બાકાત રાખીને આરોપી વિરુદ્ધના પુરાવાને ગોઠવ્યા પછી, આ અદાલતે સૌપ્રથમ એવા તારણ પર પહોંચવું પડશે કે તેના આધારે સુરક્ષિત રીતે દોષિત ઠરાવી શકાય કે કેમ. તેથી, હાલ પૂરતી ન્યાયિક–બાહ્ય કબૂલાતની હકીકતને બાજુ પર રાખીને, ફરિયાદપક્ષે જે અન્ય કડીઓ પર આધાર રાખ્યો છે તેની અમે હવે ચકાસણી કરીશું.

<u>સીસીટીવી ફૂટેજ અને ટોલ પ્લાઝા ખાતે ચૂકવાયેલ ટોલ :</u>

૧૬ . આંક ૬૭ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૨ – ગોપાલભાઈ બળદેવભાઈ શર્માની જુબાની જોતાં, તેઓ ખીમાણા ટોલ પ્લાઝા ઓફિસ ખાતે ફરજ બજાવતા સીસીટીવી કેમેરા ઓપરેટર છે. જોકે, પોલીસને પૂરા પાડવામાં આવેલા સીસીટીવી ફૂટેજના બેકઅપ સાથે ઈન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૬૫–બી ની જોગવાઈઓ હેઠળનું કોઈ પ્રમાણપત્ર સામેલ નથી.

આમ છતાં, આ સાક્ષી દ્વારા જે જણાવવામાં આવ્યું છે તે મહત્વપૂર્ણ રહેશે કારણ કે ૧૮.૮.૨૦૧૫ ના રોજ, આ સાક્ષીએ તપાસ અધિકારીના કહેવાથી સીસીટીવી ફૂટેજ રેકોર્ડિંગ ચલાવ્યું હતું અને ૧૮.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ આશરે ૮:૨૫ કલાકે લેન નં. ૩ માં, જે વાહન નંબર અંગે પૂછપરછ કરવાની હતી અને તપાસ અધિકારીએ જણાવ્યા મુજબના રંગનું વાહન પાલનપુર આબુ રોડ તરફ જતું જોવા મળ્યું હતું, તે સમયે સિસ્ટમની ઘડિયાળ ૨૦ મિનિટ પાછળ હતી અને તેથી વાહન પસાર થવાનો સાચો સમય ૮:૪૫ કલાકનો હતો, સદર વાહન માટે ચૂકવવામાં આવેલા ટોલ ચાર્જીસ પણ આંક ૬૮ થી રજૂ કરવામાં આવ્યા છે જેના દ્વારા સદર વાહને ટોલ ટેક્સ તરીકે રૂ. ૫૦/– ચૂકવ્યા હતા.

૧૬.૧ ઊલટતપાસમાં આ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ૧૮.૮.૨૦૧૫ ના રોજ સવારે ૮:૦૦ વાગ્યાથી બપોરે ૪:૦૦ વાગ્યા સુધી તેઓ ઓફિસમાં હાજર હતા તેવો કોઈ પુરાવો તેમણે પોલીસને રજૂ કર્યો નથી. સીસીટીવી કેમેરા સિસ્ટમ મુજબ, લેન નં. ૩ માં શેવરોલે કાર ૮:૨૫ વાગ્યે જોવા મળી હતી તે અંગેનો પણ સ્વીકાર છે. આમ, આ સાક્ષીની જુબાની પરથી, સીસીટીવી ફૂટેજની ગેરહાજરીમાં પણ શેવરોલે કાર સદર ટોલ પ્લાઝા પરથી પાલનપુરથી આબુ રોડ તરફ પસાર થઈ હોવાનું વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે. સમય અંગેની વિસંગતતા પણ સાબિત થાય છે.

<u>કાર સાથે સિદ્ધપુર ખાતે હોટેલ શાહકાર પર ૧૮.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ આરોપી વ્યક્તિઓની હાજરી :</u>

૧૭ . ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૧૩ શબ્બીર અલી રસુલભાઈ ચૌધરીએ આંક ૬૯ થી એવી જુબાની આપી છે કે પોલીસ ૨૮.૮.૨૦૧૫ ના રોજ તપાસ માટે આવી હતી, ૧૭.૮.૨૦૧૫ ના સમયગાળા દરમિયાન આ સાક્ષી છેલ્લા ૨ વર્ષથી સિદ્ધપુર ખળી ચાર રસ્તા ખાતે આવેલી હોટેલ શાહકારમાં નોકરી કરતા હતા. તેમણે સિસ્ટમમાંથી ૧૭.૮.૨૦૧૫ ના રોજનું ફૂટેજ પોલીસને બતાવ્યું હતું. ફૂટેજ ૧૭.૮.૨૦૧૫ ના રોજ ૪:૨૫ થી ૪:૩૧ વાગ્યા સુધીનું હતું. તે બે વ્યક્તિઓ ચા પીવા માટે હોટેલ પર આવી હતી તે અંગેનું હતું. સદર ફૂટેજ સીડીમાં પોલીસને આપવામાં આવ્યું હતું. ફૂટેજ ઉપરાંત, સદર હોટેલના પાર્કિંગ વિસ્તારના ફૂટેજ મુજબ, એક કાર પાર્ક કરેલી હતી જેની કંપનીનું નામ આ સાક્ષીને યાદ નથી પરંતુ તેનો રજીસ્ટ્રેશન નં. જીજે૮ એઈ ૯૩૯૮ હતો. આ સાક્ષીએ બે આરોપી વ્યક્તિઓને પણ ઓળખી બતાવ્યા હતા જેમને તેમણે ફૂટેજમાં જોયા હતા તે જ વ્યક્તિઓ અદાલતમાં હાજર છે. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે સદર સીસીટીવી ૨૬ કલાક મોડું ચાલતું હતું અને તેથી સાચી તારીખ ૧૮.૦૮.૨૦૧૫ અને સાચો સમય ૬:૨૫ કલાક હોવો જોઈએ. તેમણે એવું પણ જણાવ્યું હતું કે તેમના દ્વારા પોલીસને નિવેદન આપવામાં આવ્યું હતું.

૧૭.૧ ઊલટતપાસમાં, આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે સીસીટીવી ફૂટેજ મોડું ચાલી રહ્યું હતું અને તેથી આરોપી વ્યક્તિઓ હોટેલ પર પહોંચવાનો સાચો સમય ૧૮.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ ૬:૧૫ વાગ્યાનો હતો. તેમણે એ પણ સ્વીકાર્યું

છે કે સિસ્ટમ મુજબ, તેમણે જણાવેલ સમય અને તારીખ ૧૭.૦૮.૨૦૧૫ ના રોજ ૪:૨૫ થી ૪:૩૧ કલાક હતી. એ વાત સાચી છે કે સિસ્ટમ ૨૬ કલાક મોડી ચાલી રહી છે તે બાબત તેમની જાણમાં ત્યારે આવી જ્યારે પોલીસે ફૂટેજ માંગ્યું. જોકે ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટ હેઠળ જરૂરી કપબી પ્રમાણપત્ર રેકર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યું નથી, તેમ છતાં આ સાક્ષીની જુબાની પરથી પણ એ વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે કે ૮ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ ના રોજ ૬:૨૫ વાગ્યે, બંને આરોપી વ્યક્તિઓ સિદ્ધપુર ખળી ચાર રસ્તા ખાતે આવેલી હોટેલ શાહકાર પર હાજર હતા.

<u>આરોપી વ્યક્તિઓની દોરવણી હેઠળ રિકવરી અને શોધ :</u>

૧૮ . સંજોગોની આગામી સાંકળ આરોપી વ્યક્તિઓના કહેવાથી થયેલી શોધ હશે. આ સંદર્ભમાં, આરોપી ધવલ @ જતો દરજી અને નીરવ શાહની શારીરિક ચકાસણીના પંચ એવા આંક ૨૭ પર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૩ – અશોકકુમાર ભાલચંદ્ર રાવલની જુબાની એ અસરની પ્રસ્તુત રહેશે કે ધવલ પાસેથી બે સિમ કાર્ડ સાથે પેન્ટા કંપનીનું એક ટેબ્લેટ, જેમાં એક વોડાફોન અને બીજું રિલાયન્સનું હતું તે રિકવર કરવામાં આવ્યું હતું અને બે વોડાફોન સિમ કાર્ડ ધરાવતો માઇક્રોમેક્સ કંપનીનો એક મોબાઈલ પણ રિકવર કરવામાં આવ્યો હતો. તે જ દિવસે, નીરવનું પંચનામું કરવામાં આવ્યું હતું અને તેની પાસેથી બે મોબાઈલ ફોન રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા, જે પૈકી એક સેમસંગનો હતો જેમાં બીએસએનએલનું સિમ કાર્ડ હતું અને બીજો મોબાઈલ પણ સેમસંગ કંપનીનો હતો જેમાં ૨ સિમ કાર્ડ હતા,

જે પૈકી એક એરટેલનું અને બીજું આઈડિયાનું હતું.

૧૮.૧ સમગ્ર ઊલટતપાસમાંથી, આ સાક્ષીની વિશ્વસનીયતાને હચમચાવી દે તેવું કશું રેકર્ડ પર આવ્યું નથી. જોકે, માત્ર મોબાઈલ ફોનની રિકવરી કોઈ ખાસ મહત્વ ધરાવતી નથી અને તેથી તે ફરિયાદપક્ષ માટે મદદરૂપ નથી.

૧૯ . આંક ૩૩ થી જેમની તપાસ કરવામાં આવી છે તેવા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૪ – હરખાભાઈ લક્ષ્મણભાઈ ચૌહાણ આંક ૩૪ પરના પંચનામાના પંચ સાક્ષી છે જે નીરવ શાહના કહેવાથી તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું અને આ સાક્ષીએ પોતાની સરતપાસમાં નીચે મુજબ જણાવ્યું છે :

"૧૮.૮.૨૦૧૫ ના રોજ વહેલી સવારે ૫:૦૦ વાગ્યે તેઓ કોઈ ધંધાકીય કામે નીકળ્યા હતા અને ૧૯.૮.૨૦૧૫ ના રોજ રાત્રે/વહેલી સવારે ૧:૪૫ કલાકે પરત આવ્યા હતા અને તે સમયે સિદ્ધપુર હાઈવે પર ખાનગી વાહનમાંથી ઉતરીને રેલ્વે સ્ટેશન રોડ પાસેથી પસાર થતી વખતે અને સિદ્ધપુર શહેરના મારુતિ કોમ્પ્લેક્સ પાસે પહોંચતાં, એક પોલીસ વાન આવી અને તેમની પાસે ઊભી રહી અને પૂછ્યું કે આ સાક્ષી ક્યાં ગયા હતા જેના પર તેમણે વિગતો જણાવી અને પોલીસે જણાવ્યું કે તેઓને એક આરોપી મળ્યો છે અને એક પંચનામું તૈયાર કરવાનું છે, શું તેઓ પંચ તરીકે તેમની સાથે આવવા તૈયાર છે અને એ પણ જણાવ્યું કે આરોપી કંઈક કહેવા માંગે છે અને કંઈક બતાવવા પણ માંગે છે અને શું આ સાક્ષી

સિદ્ધપુર પોલીસ સ્ટેશન ખાતે પોલીસ સાથે આવવા તૈયાર છે, તે સમયે તેમના ગામના એક મનોજભાઈ પણ પોલીસ સ્ટેશનમાં બેઠા હતા અને તેઓ પણ પંચ હતા, તે સમયે પોલીસ સ્ટેશનમાં એક આરોપી બેઠો હતો અને પોલીસે જણાવ્યું કે આ નીરવ છે જેના પર આ સાક્ષીએ આરોપીનું નામ પૂછતાં આરોપીએ પોતાનું નામ નીરવ @ રવિ મહેશભાઈ શાહ, ઉંમર વર્ષ ૨૮, રહેવાસી બિંદુ સરોવર, કૃષ્ણાનગર સોસાયટી, સિદ્ધપુર જણાવ્યું હતું, તે સમયે આરોપીએ જણાવ્યું હતું કે તે અને તેનો મિત્ર ધવલ @ જતો દરજી સવારે ૮:૦૦ વાગ્યે બિંદુ સરોવર પીક–અપ સ્ટેન્ડ પર ઊભા હતા, તે સમયે દેવાંગ ત્યાં આવ્યો હતો અને લલચાવીને તેઓ આંટો મારવા જવાના બહાને તેને શેવરોલે બીટ કાર નં. જીજે ૮ઈ ૯૩૮૮ માં બેસાડી પાલનપુર તરફ અને ત્યાંથી આબુ રોડ હાઈવે તરફ લઈ ગયા હતા અને ત્યાંથી બાલારામની ટેકરીમાં માટી નીચે મૃતક દેવાંગને દાટી દીધો હતો અને તે સદર જગ્યા બતાવવા માંગે છે અને તે મુજબનું પંચનામું તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું તથા શ્રી પંડિત દ્વારા આ સાક્ષી અને મનોજભાઈની સહી લેવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ તેઓ પંચો અને આરોપી નીરવ તથા પંડિત સાહેબ અને સ્ટાફના માણસો સાથે પોલીસ જીપમાં ગયા અને તેની સૂચના મુજબ જે આ સાક્ષીએ પોતાની જુબાનીમાં વિગતવાર જણાવેલ છે તે મુજબ એવું કહીને જગ્યા બતાવી હતી કે આ તે જગ્યા છે જ્યાં દેવાંગની હત્યા કરવામાં આવી હતી અને દાટવામાં આવ્યો હતો અને સદર જગ્યા ખોદતાં ઊંધું પડેલું એક શબ મળી આવ્યું હતું જે લોહીવાળું હતું અને ખાડો

ખોદીને તેને બહાર કાઢવામાં આવ્યું હતું અને સદર શબ જોતાં ચહેરા પર તીક્ષ્ણ હથિયાર વડે થયેલી ઈજાઓથી ચહેરો કચડાયેલો જણાયો હતો અને શબના કપડાં પર માટી અને લોહી જણાયું હતું. લોહીવાળી માટી પણ નમૂના તરીકે એકત્ર કરવામાં આવી હતી અને સદર જગ્યાએથી સાદી માટી પણ એકત્ર કરવામાં આવી હતી. શબ પાસે આશરે ૩ કિ.ગ્રા. વજનનો તીક્ષ્ણ ધારવાળો પથ્થર કે જેના પર માટી અને લોહી ચોંટેલું મળી આવ્યું હતું, આ તમામ વસ્તુઓ એકત્ર કરવામાં આવી હતી અને પંચ સ્લિપો પર પણ સહી કરીને અંદર મૂકવામાં આવી હતી તથા પ્લાસ્ટિકની થેલીઓ સીલ કરવામાં આવી હતી. સદર પંચનામું આંક ૩૪ પર રજૂ થયેલ છે અને બંને પંચનામાની સહી ઓળખતી પંચ સ્લિપો આંક ૩૫ પર રજૂ થયેલ છે."

સદર પંચનામું પૂર્ણ થયા પછી, આ સાક્ષી અને મનોજભાઈ બાલારામથી ચિંત્રાસણી જવા ખાનગી વાહનમા નીકળ્યા અને ચિત્રાસણી ગામથી આબુ રોડ જવાના રસ્તે ઊભા રહી વાહનની રાહ જોઈ રહ્યા હતા. તે સમયે સિદ્ધપુર તરફથી એક કાર આવી અને તેમનું વાહન ઊભું રાખ્યું તથા પૂછ્યું કે અમે ત્યાં કેમ ઊભા હતા અને તેથી તેમણે ત્યાં ઊભા રહેવાનું કારણ સમજાવ્યું. ત્યારબાદ, આ સાક્ષી અને મનોજભાઈને અમીરગઢ સિવિલ હોસ્પિટલ સી.એચ.સી. ખાતે લઈ જવામાં આવ્યા જ્યાં દેવાંગના શબને પી.એમ. કરવા માટે લાવવામાં આવ્યું હતું અને ડૉક્ટર દ્વારા પોસ્ટમોર્ટમ કરતાં પહેલાં એકત્ર કરાયેલા કપડાંનું પંચનામું તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું અને કપડાંનું વર્ણન પણ આ સાક્ષી દ્વારા વિગતવાર

જુબાનીમાં આપવામાં આવ્યું હતું જે આંક ૩૬ પર રજૂ થયેલ છે અને આંક ૩૭ પરની પંચ સ્લિપો સામૂહિક રીતે કાયદા અનુસાર સાબિત કરવામાં આવી હતી.

૨૦ . આ સંદર્ભમાં, અમે (૨૦૦૫) ૭ એસ.સી.સી. ૭૧૪ માં નોંધાયેલ એ.એન. વેંકટેશ અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય ના કેસનો ઉપયોગી સંદર્ભ આપી શકીએ છીએ, જેમાં એવો નિર્ણય આપવામાં આવ્યો છે કે :

"એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૮ ના આધારે, આરોપી વ્યક્તિનું વર્તન પ્રસ્તુત છે, જો આવું વર્તન કોઈપણ વિવાદગ્રસ્ત હકીકત કે પ્રસ્તુત હકીકતથી પ્રભાવિત થતું હોય અથવા તેને પ્રભાવિત કરતું હોય. માત્ર એ સંજોગનો પુરાવો કે આરોપીએ પોલીસ અધિકારીને તે જગ્યા બતાવી હતી જ્યાંથી અપહૃત વ્યક્તિનું શબ મળી આવ્યું હતું, તે એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૨૭ ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવા વર્તનની સાથે સમકાલીન અથવા તે પહેલાં આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલું નિવેદન આવે છે કે નહીં તે હકીકતને ધ્યાને લીધા વિના, કલમ ૮ હેઠળ વર્તન તરીકે ગ્રાહ્ય રહેશે."

ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, (૧૯૭૯) ૩ એસ.સી.સી. ૯૦ માં નોંધાયેલ પ્રકાશચંદ વિ. રાજ્ય (દિલ્હી પ્રશાસન) ના કેસમાં ઠરાવેલા સિદ્ધાંત પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. એ નોંધવું યોગ્ય છે કે સદર કેસમાં, રેકર્ડ પર એવી સામગ્રી હતી કે આરોપી તપાસ અધિકારીને તે સ્થળે લઈ ગયો હતો અને જ્યાં શબ દાટવામાં આવ્યું હતું તે જગ્યા બતાવી હતી અને સુપ્રીમ કોર્ટે તેને આરોપીના

વર્તન તરીકે કલમ ૮ હેઠળ પુરાવાના ગ્રાહ્ય ભાગ તરીકે ગણ્યો હતો.

૨૦.૧ આ સાક્ષીની પણ બચાવપક્ષના વકીલ દ્વારા લંબાણપૂર્વક ઊલટતપાસ કરવામાં આવી છે. જોકે, આ સાક્ષીની જુબાનીને નષ્ટ કરે તેવું કશું રેકર્ડ પર આવ્યું નથી. આમ, જે જગ્યાએથી મૃતકને બહાર કાઢવામાં આવ્યો હતો તે જગ્યા આરોપી નીરવની દોરવણીથી મળી આવી હતી.

૨૧ . તે જ રીતે, તારીખ ૨૦.૮.૨૦૧૫ ના રોજ, આંક ૩૮ થી નોંધાયેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૫ સંજય મનપ્રસાદ ભટ્ટની જુબાની મુજબ નીરવ ઉર્ફે રવિ મહેશભાઈની દોરવણીથી મૃતકની બેગ, કારમાંથી હથિયારો, કાર અને આરોપી નીરવના કપડાં રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા. આ સાક્ષીએ આરોપીનું નામ, તેનું સરનામું પૂછવા બાબતે અને ખાસ કરીને દેવાંગની હત્યા કરવા માટે ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી કાર, તેણે પહેરેલા કપડાં અને ગુનો આચર્યા પછી તેણે પોતાના કપડાં ધોયા હતા તે કપડાં તથા મૃતક જે બેગ લઈને જઈ રહ્યો હતો તે બેગ અમદાવાદના ઓઢવ વિસ્તારમાં આવેલા ભાડાના મકાનમાં પડેલા છે તે પોતે બતાવવા માંગતો હતો તે બાબતે પણ વિગતવાર જુબાની આપી છે. સરતપાસમાં જે જુબાની આપવામાં આવી છે તેનું અમે પુનરાવર્તન કરતા નથી પરંતુ આ સાક્ષીએ પંચનામાના પ્રથમ ભાગમાં અને પંચનામાના બીજા ભાગમાં પણ વિગતવાર જુબાની આપી છે કે કેવી રીતે નીરવની દોરવણીથી ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી કાર, ગુનો આચરતી વખતે નીરવ દ્વારા પહેરવામાં આવેલા કપડાં, ગુનો આચર્યા પછી લોહીથી ખરડાયેલા કપડાં

ધોવા બાબત, મૃતકની બેગ અને ગુનો આચરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલા હથિયારો રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા અને સદર હકીકત વ્યાજબી શંકાથી પર પણ સાબિત થાય છે કારણ કે પંચ સાક્ષીએ કોની દોરવણીથી અને ક્યાંથી આવી રિકવરી/ડિસ્કવરી કરવામાં આવી હતી તે અંગે વિગતવાર જુબાની આપી હતી. જોકે, ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૨૭ અંગેનો કાયદો સ્પષ્ટ છે અને સદર પંચનામું તૈયાર કરતી વખતે ગુનો આચર્યા હોવાની અને જે રીતે તેઓએ ગુનો આચર્યો હતો તે અંગેની આરોપીની કબૂલાતને અમે ધ્યાને લેતા નથી, પરંતુ ચોક્કસપણે કબૂલાતનો તે ભાગ કે જે મૃતકની બેગ, આરોપીના કપડાં, ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલા હથિયારો, ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી કારની રિકવરી તરફ દોરી જાય છે અને જે આરોપીની દોરવણીથી મળી આવેલ છે તેને ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૨૭ ની જોગવાઈઓ મુજબ ચોક્કસપણે ધ્યાને લઈ શકાય છે. આ સંબંધમાં, (૨૦૦૨) ૮ એસ.સી.સી. ૪૫ માં નોંધાયેલા બોધરાજ વિ. જમ્મુ અને કાશ્મીર રાજ્ય ના કેસના ચુકાદાનો સંદર્ભ લેવો લાભદાયી રહેશે જેમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું :

"૧૮.... એવું જણાય છે કે કલમ ૨૭ જેવી છે તે મુજબ કોઈપણ હકીકતની શોધ તરફ દોરી જતા પુરાવાને ગ્રાહ્ય બનાવવા માટે, માહિતી પોલીસ કસ્ટડીમાં રહેલા કોઈપણ આરોપી પાસેથી મળવી જોઈએ. પોલીસ કસ્ટડીની આવશ્યકતા અત્યંત વિસંગત

પરિણામો લાવે છે અને એવા કિસ્સાઓમાં ઘણા મૂલ્યવાન પુરાવાઓને બાકાત રાખવા તરફ દોરી શકે છે કે જ્યાં કોઈ વ્યક્તિ, જેને પાછળથી કસ્ટડીમાં લેવામાં આવે છે અને તે આરોપી બને છે, ગુનો આચર્યા પછી પોલીસ અધિકારીને મળે છે અથવા સ્વેચ્છાએ તેની પાસે કે પોલીસ સ્ટેશને જાય છે અને ગુનાના એવા સંજોગો જણાવે છે જે તેના તરફથી આ રીતે મળેલી માહિતીના પરિણામે શબ, હથિયાર અથવા અન્ય કોઈપણ મહત્વપૂર્ણ હકીકતની શોધ તરફ દોરી જાય છે. આ માહિતી જે અન્યથા ગ્રાહ્ય છે તે કલમ ૨૭ હેઠળ અગ્રાહ્ય બની જાય છે જો માહિતી પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં રહેલી વ્યક્તિ પાસેથી ન મળી હોય અથવા પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં ન હોય તેવી વ્યક્તિ પાસેથી મળી હોય. કલમ ૨૭ હેઠળ જે નિવેદન ગ્રાહ્ય છે તે એવું નિવેદન છે જે શોધ તરફ દોરી જતી માહિતી હોય. આમ, જે ગ્રાહ્ય છે તે માહિતી હોવાથી, તે સાબિત થવી જોઈએ અને તેના પર પોલીસ અધિકારી દ્વારા બાંધવામાં આવેલ અભિપ્રાય નહીં. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કસ્ટડીમાં રહેલા આરોપી દ્વારા આપવામાં આવેલી ચોક્કસ માહિતી કે જે વસ્તુઓની રિકવરી તરફ દોરી ગઈ હતી તે સાબિત થવી જોઈએ. તેથી, આરોપી અને ફરિયાદપક્ષ બંનેના લાભ માટે એ જરૂરી છે કે આપવામાં આવેલી માહિતી નોંધવામાં આવે અને સાબિત કરવામાં આવે અને જો તે રીતે નોંધવામાં ન આવી હોય,

તો પુરાવા મારફતે ચોક્કસ માહિતી રજૂ કરવી આવશ્યક છે. એવિંડન્સ એક્ટની કલમ ૨૭ મા રહેલો મૂળભૂત વિચાર અનુગામી ઘટનાઓ દ્વારા સમર્થનનો સિદ્ધાંત છે. આ સિદ્ધાંત એ નિયમ પર આધારિત છે કે જો કેદી પાસેથી મેળવેલી કોઈપણ માહિતીના આધારે કરવામાં આવેલી તપાસથી કોઈપણ હકીકત શોધી કાઢવામાં આવે છે, તો આવી શોધ એ બાબતની ખાતરી છે કે કેદી દ્વારા આપવામાં આવેલી માહિતી સાચી છે. માહિતીનું સ્વરૂપ કબૂલાતવાળું અથવા બિન–દોષારોપણરૂપ હોઈ શકે છે પરંતુ જો તે કોઈ હકીકતની શોધમાં પરિણમે છે, તો તે વિશ્વસનીય માહિતી બને છે. હવે એ સુસ્થાપિત છે કે કોઈ વસ્તુની રિકવરી એ આ કલમમાં અભિપ્રેત હકીકતની શોધ નથી. પુલુકુરી કોટૈયા વિ. કિંગ એમ્પરર [પુલુકુરી કોટૈયા વિ. કિંગ એમ્પરર, ૧૯૪૬ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન પી.સી. ૪૭ : (૧૯૪૬–૪૭) ૭૪ આઇ.એ. ૬૫ : એ.આઇ.આર. ૧૯૪૭ પી.સી. ૬૭] ના કેસમાં પ્રિવી કાઉન્સિલનો નિર્ણય એ અર્થઘટનને સમર્થન આપવા માટે સૌથી વધુ ટાંકવામાં આવેલ અધિકારપૂર્ણ દ્રષ્ટાંત છે કે સદર કલમમાં અભિપ્રેત "શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકત" માં જે જગ્યાએથી વસ્તુ રજૂ કરવામાં આવી હતી તે જગ્યા અને તે અંગે આરોપીની જાણકારીનો સમાવેશ થાય છે, પરંતુ આપવામાં આવેલી માહિતી તે બાબત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોવી જોઈએ. (જુઓ મહારાષ્ટ્ર

રાજ્ય વિ. દામુ [મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિ. દામુ, (૨૦૦૦) ૬ એસ.સી.સી. ૨૬૯ : ૨૦૦૦ એસ.સી.સી. (ક્રિ.) ૧૦૮૮]). નિઃશંકપણે, પુરાવામાં ગ્રાહ્ય રાખવા માટે પરવાનગી અપાયેલી માહિતી માત્ર તે માહિતીના તે ભાગ પૂરતી જ મર્યાદિત છે જે "તેના દ્વારા શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોય". પરંતુ માહિતીને ગ્રાહ્યતા મેળવવા માટે એટલી હદે કાપી–છાંટી નાખવાની જરૂર નથી કે જેથી તે અર્થહીન કે અગમ્ય બની જાય. ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવેલી માહિતીનું પ્રમાણ સમજણક્ષમતા સાથે સુસંગત હોવું જોઈએ. માત્ર એવું નિવેદન કે આરોપી પોલીસ અને સાક્ષીઓને તે જગ્યાએ દોરી ગયો જ્યાં તેણે વસ્તુઓ છુપાવી હતી તે આપવામાં આવેલી માહિતીનું સૂચક નથી."

૨૨ . આમ, ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૨૭ ની પ્રયોજ્યતા માટે જરૂરી શરતો સ્થૂળ રીતે નીચે મુજબ છે :

(૧) આરોપી પાસેથી મળેલી માહિતીના પરિણામે હકીકતની શોધ;

(૨) આવી હકીકતની શોધ અંગે જુબાની આપવાની હોય;

(૩) જ્યારે આરોપીએ માહિતી આપી ત્યારે તે પોલીસ કસ્ટડીમાં હોવો જોઈએ; અને

(૪) માહિતીનો એટલો ભાગ કે જે તેના દ્વારા શોધાયેલી હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોય તે ગ્રાહ્ય છે.

ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને આંક ૩૮ થી નોંધાયેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૫ સંજય મનપ્રસાદ ભટ્ટની જુબાનીને સદર સિદ્ધાંતોની એરણ પર ચકાસતાં, એ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે કે આરોપી પાસેથી મળેલી માહિતીના પરિણામે હકીકતની શોધ અંગે આ સાક્ષી દ્વારા જુબાની આપવામાં આવી છે, જ્યારે આરોપી પોલીસ કસ્ટડીમાં હતો તે સમયે આવી માહિતી પોલીસને આપવામાં આવી હતી અને આવી માહિતી આરોપીની દોરવણીથી ઉપરોક્ત વસ્તુઓની શોધની હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત છે. આવા સંજોગોમાં, ફરિયાદપક્ષ દ્વારા કરાયેલી શોધ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થઈ છે.

૨૩ . તે જ રીતે, આંક ૪૯ થી – ખત્રી ભૂપેન્દ્રકુમાર રઘુરામ કે જેઓ નીરવ ઉર્ફે રવિ મહેશભાઈ શાહની દોરવણીથી તૈયાર કરાયેલા આંક ૫૦ ના પંચનામાના પંચ છે, કે જે આરોપીની દોરવણીથી ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી છરી, દેવાંગનો મોબાઈલ જ્યાં ફેંકી દેવામાં આવ્યો હતો અને મૃતકના પુસ્તકો જ્યાં ફેંકવામાં આવ્યા હતા તે રિકવર કરવાના હતા પરંતુ થઈ શક્યા નહીં કારણ કે આ આરોપીએ જણાવ્યું હતું કે તે આ બધી વસ્તુઓ કઈ ચોક્કસ જગ્યાએ ફેંકી હતી તે યાદ કરી શકતો નથી, પરંતુ તે પોલીસ તેમજ પંચોને તે જગ્યાએ લઈ ગયો હતો જ્યાંથી તેણે કથિત રીતે આ વસ્તુઓ ફેંકી હતી પરંતુ કોઈ રિકવરી/ડિસ્કવરી થઈ શકી નહોતી. આમ, નીરવ ઉર્ફે રવિ મહેશભાઈ શાહ પોતે જ્યાં છરી, મૃતકનો મોબાઈલ, તેના પુસ્તકો ફેંક્યા હતા તે જગ્યા બતાવવા માંગતો હોવા છતાં

તે રિકવર/શોધી શકાયા ન હતા, તેમ છતાં, ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી છરી, ગુનો આચરતી વખતે આરોપી નીરવે પહેરેલા કપડાં, ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી કાર અને મૃતકની બેગ અમદાવાદ ખાતેની તેની ભાડાની જગ્યામાંથી તેની જ દોરવણીથી મળી આવી હોવાની હકીકત સ્પષ્ટપણે સાબિત થઈ હતી.

૨૪ . આંક ૫૩ થી – પરેશકુમાર મુકુંદલાલ ઠાકરની ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી–૮ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી છે. આ સાક્ષીએ પણ ધવલ ઉર્ફે જટો દરજીની દોરવણીથી પંચનામું તૈયાર કરવાની હકીકત અંગે વિગતવાર જણાવ્યું છે અને એ બાબત જણાવી છે કે તેઓએ જે છરી વડે મૃતકની હત્યા કરી હતી તે છરી અને ગુનો આચરતી વખતે જે કપડાં પહેર્યા હતા તે તેણે ક્યાં રાખ્યા છે તે તે બતાવવા માંગતો હતો. આ આરોપીની દોરવણીથી કાર કેવી રીતે અને ક્યાં ચલાવવામાં આવી હતી, હથિયાર કેવી રીતે શોધી કાઢવામાં/રિકવર કરવામાં આવ્યું હતું અને ગુનો આચરતી વખતે આ આરોપીએ પહેરેલા કપડાં પણ કેવી રીતે મળ્યા હતા તે અંગે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ વિગતવાર જુબાની નોંધવામાં આવી છે. સદર પંચનામું આંક ૫૪ થી સાબિત થયેલ છે.

૨૫. આ સાક્ષીની ઉલટતપાસમાંથી પણ ફરિયાદપક્ષના કેસને નષ્ટ કરે તેવી કોઈ અસંગત બાબત રેકર્ડ પર આવી નથી. જોકે, ઉલટતપાસમાં આ સાક્ષીને એવું સૂચન કરવામાં આવ્યું હતું કે આરોપીના કહેવાથી કોઈ અજાણી વ્યક્તિ દ્વારા ચાવીઓ લાવવામાં આવી હતી જે બાબતે આ સાક્ષી સંમત થયા હતા. આરોપી

તરફેના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે પંચનામામાં આ સાક્ષીનું નામ ન નોંધવાની કે ચાવીઓ લાવનાર વ્યક્તિનું નામ ન નોંધવાની અને પંચનામું પૂર્ણ થયા પછી ઘર બંધ ન કરવાની હકીકત ફરિયાદપક્ષ માટે ઘાતક છે. આ દલીલ એ કારણોસર નકારી કાઢવાપાત્ર છે કે આરોપીના કહેવાથી જ આ અજાણી વ્યક્તિ ચાવીઓ લાવી હતી. આવા સંજોગોમાં તેનું નિવેદન કે પંચનામામાં તેનું નામ ન નોંધવું અથવા પંચનામું પૂર્ણ થયા પછી ઘર બંધ ન કરવું તે આરોપીની દોરવણીથી થયેલી શોધની હકીકતને અસર કરતું નથી. આમ, આ આરોપી એટલે કે ધવલ ઉર્ફે જટો દરજીની દોરવણીથી થયેલી શોધ પણ કાયદા અનુસાર સાબિત થાય છે. જોકે, સદર પંચનામા પરથી કે પંચની જુબાની પરથી આરોપીએ ગુનો આચર્યો હોવાની હકીકત જોઈ શકાય નહીં તેમ છતાં, જે જોવાનું રહે છે તે એ છે કે આરોપીની દોરવણીથી થયેલી શોધ સાબિત થઈ છે કે નહીં, જે હાથ પરના કેસમાં વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે.

૨૬ . તે જ રીતે, આંક ૫૧ થી ઠાકોર ચિરંજીવી કાંતિજી એ પંચનામાના પંચ છે કે જે આરોપી ધવલ ઉર્ફે જટો દરજીના કહેવાથી તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું જ્યાંથી મૃતકનું શબ બહાર કાઢવામાં આવ્યું હતું. જોકે, નીરવની દોરવણીથી જ્યારે આવું પંચનામું પહેલેથી જ કરવામાં આવ્યું હોય અને તે શબ પણ રિકવર કરવામાં આવ્યું હોય તે હકીકતને ધ્યાને લેતાં, આવું પંચનામું મહત્વહીન બની જતું નથી. જોકે, એ.એન. વેંકટેશ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં નિર્ધારિત કર્યા મુજબ જ્યારે આરોપીએ પોલીસ અધિકારીને તે જગ્યા બતાવી હતી જ્યાં અપહરણ કરાયેલ વ્યક્તિનું શબ

મળી આવ્યું હતું, તે આવા વર્તનની સાથે કે તે પહેલાં આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલું નિવેદન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૨૭ ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે કે નહીં તે હકીકતને ધ્યાનમાં લીધા વિના કલમ ૮ હેઠળ વર્તણૂક તરીકે ગ્રાહ્ય રહેશે. આમ, આરોપી ધવલની વર્તણૂક ઘણું બધું કહી જાય છે. એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે મૃતક દેવાંગના શબનું આંક પદ્ધ નું પંચનામું ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ આરોપી દ્વારા પુરાવામાં વંચાણે લેવા માટે સ્વીકારવામાં આવ્યું છે અને આમ આરોપીની દોરવણીથી શબની રિકવરી અને સદર શબ દેવાંગનું જ છે તે બાબત પણ સાબિત થાય છે.

<u>હેતુ :</u>

૨૭ . જ્યાં સુધી હેતુનો સંબંધ છે, તપાસ અધિકારીની જુબાનીમાંથી એવો લેશમાત્ર પુરાવો રેકર્ડ પર આવ્યો નથી કે આરોપીઓ પૈકીનો એક દેવામાં હતો અને બીજો આરોપી મોજશોખ માટે પૈસા ઇચ્છતો હતો. આવા સંજોગોમાં, ફરિયાદપક્ષ દ્વારા કથિત હેતુ સાબિત થયો નથી. એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે માત્ર હેતુ સાબિત થયો નથી તે કારણસર એવું કહી શકાય નહીં કે ફરિયાદપક્ષનો કેસ જે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા પર આધારિત છે તે વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થયો નથી. આ સંદર્ભમાં, એ.આઇ.આર. ૧૯૫૫ એસ.સી. ૮૦૭ માં, ખાસ કરીને પૃષ્ઠ ૮૧૦ પર નોંધાયેલા એટલી વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે :

"જ્યાં વ્યક્તિએ ગુનો આચર્યો હોવાનો સ્પષ્ટ પુરાવો હોય, ત્યાં ગુનો આચરવા માટે કોઈ હેતુ દર્શાવવામાં આવ્યો ન હોય તે બાબત મહત્વહીન છે. તેથી, પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાના કેસમાં પણ, હેતુની ગેરહાજરી કે જે કડીને જોડવા માટેની સૌથી મજબૂત કડીઓ પૈકીની એક હોઈ શકે છે તે અનિવાર્યપણે ઘાતક બનશે નહીં, જો અન્ય સંજોગો કડી પૂર્ણ કરતા હોય અને સાબિત થયેલા સંજોગો પરથી પણ વ્યાજબી શંકા માટે કોઈ અવકાશ ન રહે તે રીતે આરોપીને ગુનાના આચરણ સાથે જોડતા હોય."

આમ, પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા પર આધારિત કેસમાં પણ જ્યારે કથિત હકીકતો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે, ત્યારે ફરિયાદપક્ષ હેતુ સાબિત કરવામાં સક્ષમ ન રહ્યો હોય તે બાબત મહત્વહીન છે. માણસ સંપૂર્ણપણે હેતુ વગર કાર્ય કરતો નથી. ગુનાનો હેતુ શોધવામાં નિષ્ફળતા એ ગુનાની અસ્વીકાર્યતા દર્શાવતી નથી. યોગ્ય નિર્ણાયક પુરાવા દ્વારા હેતુ શોધવામાં નિષ્ફળતા એ ફરિયાદપક્ષના કેસને સાબિત કરવામાં નબળાઈ હોઈ શકે છે, પરંતુ કાયદાની દ્રષ્ટિએ તે અનિવાર્યપણે ઘાતક નથી. આવા સંજોગોમાં, ફરિયાદપક્ષ દ્વારા હેતુ સાબિત ન થવો તે ઘાતક નથી.

<u>સિરોલોજીકલ રિપોર્ટ :</u>

૨૮. આંક ૧૨૬ પરના સિરોલોજીકલ રિપોર્ટનું અવલોકન કરતાં એ સ્પષ્ટ થાય છે કે નમૂના નં. "ઇ" પર મૃતક દેવાંગનું બ્લડ ગ્રુપ "બી" ગ્રુપનું છે. નમૂના નં.

"બી" – ટી–શર્ટ, "બી૧" – પેન્ટ અને "બી૨" – રૂમાલ એ નીરવના છે જે મૃતકના ગ્રુપ "બી" ના લોહીના ડાઘાવાળા જણાયા હતા, જ્યારે નમૂના નં. "સી" – પેન્ટ અને "સી૨" – ટી–શર્ટ એ ધવલના છે જે મૃતકના ગ્રુપ "બી" ના લોહીના ડાઘાવાળા જણાયા હતા. આમ, ગુનો આચરતી વખતે આરોપીઓએ પહેરેલા કપડાંમાંથી મૃતકનું બ્લડ ગ્રુપ મળી આવવું તે પણ આરોપીઓની સંડોવણી સાબિત કરે છે અને આ ગુનાહિત સંજોગ પણ આરોપીઓની વિરુદ્ધ જાય છે.

૨૯ . કારની માલિકી સાબિત ન થઈ હોવાની અને આરોપી જ્યાં ભાડે રહેતો હતો તે મકાન માલિકની તપાસ ન થઈ હોવાની દલીલનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, આ હકીકતો મહત્વહીન બની જાય છે કારણ કે આરોપીએ કારનો ઉપયોગ કર્યો હોવાની હકીકત ટોલ પ્લાઝાના કોમ્પ્યુટર ઓપરેટરના પુરાવા તેમજ આરોપીની દોરવણી હેઠળ થયેલ રિકવરી પરથી સાબિત થાય છે અને તે જ રીતે આરોપીની દોરવણીથી ભાડાના મકાનમાંથી થયેલી રિકવરી પણ સાબિત થાય છે. આમ, આ દલીલ નામંજૂર કરવાપાત્ર છે.

૩૦. ફરિયાદ નોંધાયાના ૧૫ કલાકની અંદર આરોપી નીરવની ધરપકડ કરવામાં આવી હોવાથી, સિદ્ધપુરથી આશરે ૧૨૦ કિ.મી. દૂર નીરવની દોરવણી હેઠળ કાર, મૃતકની બેગ, આરોપીના કપડાં અને હથિયારોની રિકવરી/શોધ શક્ય નથી તે અંગે આરોપી તરફેના વિદ્વાન વકીલની દલીલનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, એ નોંધવું જરૂરી છે કે સિદ્ધપુરથી અમદાવાદ મુસાફરી કરવામાં ભાગ્યે જ બે

થી અઢી કલાકનો સમય લાગે છે અને આમ કુલ ૧૫ કલાક દરમિયાન સિદ્ધપુર અને અમદાવાદ વચ્ચે ઓછામાં ઓછા ત્રણ વખત આવવા–જવાની મુસાફરી થઈ શકે છે. આથી, આ દલીલ પ્રારંભિક તબક્કે જ નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૩૧ . એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે કોઈ પણ વ્યક્તિ લોહીવાળા કપડાં સાથે પોતાના રહેઠાણ તરફ જશે નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે તે રહેઠાણ અમદાવાદના મધ્ય શહેરમાં એટલે કે ઓઢવ ખાતે આવેલું હોય અને તેથી નીરવના કહેવાથી તેના ભાડાના મકાનમાંથી રિકવર કરાયેલા લોહીવાળા કપડાં પર વિશ્વાસ કરી શકાય નહીં. આ દલીલ પણ નામંજૂર કરવાપાત્ર છે કારણ કે આરોપીએ સિદ્ધપુરથી અમદાવાદ કારમાં મુસાફરી કરી હતી અને તેની દોરવણીથી કાર તેમજ કપડાં અને હથિયારો તથા મૃતકની બેગ અમદાવાદમાં ઓઢવ ખાતેના ભાડાના મકાનમાંથી મળી આવ્યા હતા.

૩૨ . એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદપક્ષે દેવીપ્રસાદ અને અવિનાશ ઠાકરની પણ તપાસ કરી નથી જેઓ ફરિયાદીના પરિચિત હતા અને ખંડણીના કોલ અંગે ફરિયાદીના કથનને સાબિત કરવા માટે પ્રસ્તુત સાક્ષીઓ હતા. જોકે, કાયદાના પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંત મુજબ અને ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૩૪ મુજબ, કેસ સાબિત કરવા માટે સાક્ષીઓની સંખ્યા મહત્વની નથી પરંતુ અદાલત સમક્ષ જુબાની આપનારા સાક્ષીઓની ગુણવત્તા મહત્વની છે. આમ, આ સાક્ષીઓની તપાસ ન કરવી તે ફરિયાદપક્ષ માટે ઘાતક નથી કારણ કે ફરિયાદીની

જુબાની પરથી વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે કે તેમના પુત્રનું અપહરણ કરવામાં આવ્યું હતું અને ખંડણી પણ માંગવામાં આવી હતી તથા જો ફરિયાદી પોલીસને કે અન્ય કોઈને જાણ કરશે તો તેમના પુત્રની હત્યા કરવામાં આવશે. આમ, જ્યારે અપહરણ અને ખંડણી તેમજ જો પોલીસ કે અન્ય કોઈને માહિતી આપવામાં આવશે તો તેમના પુત્રની હત્યા કરવાની ધમકીના પાસા પર ફરિયાદીનો પુરાવો નિર્ણાયક છે, ત્યારે ફરિયાદપક્ષ અન્ય સાક્ષીઓની તપાસ કરવા માટે બંધાયેલ નથી.

33. આમ, કેસની સમગ્ર હકીકતો અને સંજોગો, જે રીતે ગુનો આચરવામાં આવ્યો છે તે રીત, છેલ્લે એકસાથે જોયા હોવાના સિદ્ધાંત, ન્યાયિક–બાહ્ય કબૂલાત, ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી કારની ટોલ પ્લાઝા ખાતે હાજરી, હોટેલ શાહકાર ખાતે આરોપી વ્યક્તિઓની હાજરી, બંને આરોપી વ્યક્તિઓની દોરવણીથી થયેલી શોધ અને બિંદુ સરોવર પાર્ક ખાતેના પીક–અપ સ્ટેન્ડ પરથી મૃતકનું અપહરણ થયું હોવાની હકીકત, મૃતકના મોબાઈલ પરથી જે મૃતકના પિતા હિતેશકુમાર ઠાકરનો હતો તેના પરથી ફોન કરવો અને શરૂઆતમાં મૃતકના પિતાને તેમના પુત્રનું અપહરણ થયું હોવાની જાણ કરવી અને ત્યારબાદ જો ફરિયાદી પોલીસ કે અન્ય કોઈને જાણ કરશે તો તેમના પુત્રની હત્યા કરવામાં આવશે તેવી જાણ કરવી અને આખરે આરોપીઓ દ્વારા મૃતકની હત્યા કરવામાં આવી હોવાની બાબત ફરિયાદપક્ષે જે રીતે સાબિત કરી છે તે વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે. વધુમાં, બંને આરોપી વ્યક્તિઓએ સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ ની જોગવાઈઓ હેઠળ નોંધાયેલા નિવેદનોમાં તેમની વિરુદ્ધના પુરાવાનો

માત્ર એવું કહીને ઇનકાર કર્યો છે કે તે સાચું નથી અથવા તે બરાબર નથી અથવા તેઓ જાણતા નથી અથવા તેમને કોઈ જાણકારી નથી અને તેઓ કંઈ કહેવા માંગે છે કે કેમ તેવું પૂછતાં બંને આરોપીઓએ જણાવ્યું છે કે તેઓએ કોઈ ગુનો કર્યો નથી અને તેમની વિરુદ્ધ ખોટી ફરિયાદ નોંધવામાં આવી છે, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળના નિવેદનોમાંથી તેમની વિરુદ્ધના પુરાવા માટે નામને છાજે તેવો કોઈ ખુલાસો રેકર્ડ પર આવતો નથી.

૩૪ . આમ, જો ન્યાયિક–બાહ્ય કબૂલાતને ધ્યાને ન લેવામાં આવે તો પણ, ફરિયાદપક્ષે પોતાનો કેસ સાબિત કર્યો છે, એટલે કે :

(૧) બનાવની તારીખે સવારે આશરે ૮:૦૦ વાગ્યે બિંદુ પાર્ક પીક–અપ સ્ટેન્ડ ખાતે બંને આરોપીઓ મૃતક સાથે છેલ્લે એકસાથે જોવા મળ્યા હતા.

(૨) ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી કાર સાથે બંને આરોપીઓ હોટેલ શાહકાર ખાતે જોવા મળ્યા હતા.

(૩) ગુનો આચરવામાં આરોપીઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલી કાર ટોલ પ્લાઝા ખાતે સિદ્ધપુરથી આબુ રોડ તરફ જતી જણાઈ હતી.

(૪) બનાવ સમયે મૃતક દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા ફરિયાદીના મોબાઈલ પરથી આરોપીઓએ ફોન કર્યો હતો અને તેમના પુત્રનું અપહરણ થયું હોવાની જાણ કરી હતી તથા ખંડણી માંગી હતી અને વધુમાં એવી ધમકી આપી હતી કે પોલીસ કે અન્ય કોઈને જાણ ન

કરવી, અન્યથા તેમના પુત્રની હત્યા કરવામાં આવશે.

(૫) આરોપીની દોરવણી હેઠળ મૃતકનું શબ મળી આવ્યું હતું.

(૬) મૃતકની બેગ, ગુનો આચરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી કાર, ગુનો આચરતી વખતે બંને આરોપી વ્યક્તિઓએ પહેરેલા કપડાં અને હથિયારો આરોપીઓની દોરવણી હેઠળ મળી આવ્યા હતા.

(૭) સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ બંને આરોપીઓ સમક્ષ મૂકવામાં આવેલા પુરાવાનો કોઈ ખુલાસો ન આપવો.

(૮) ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૮ ના આધારે બંને આરોપીઓનું વર્તન પ્રસ્તુત હોવું.

(૯) ન્યાયિક–બાહ્ય કબૂલાત એ અન્ય પુરાવાની સહાયમાં આવે છે જે વાજબી શંકાથી પર સાબિત થયેલ છે કારણ કે જો ન્યાયિક–બાહ્ય કબૂલાતને ધ્યાને ન લેવામાં આવે તો પણ સંજોગોની સમગ્ર સાંકળ કોઈપણ તૂટ વિના સ્વતંત્ર રીતે અને સામૂહિક રીતે વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે જે માત્ર આરોપીઓના દોષ તરફ જ આંગળી ચીંધે છે.

૩૫. ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૭ પ્રસ્તુત બનાવોના કારણ, પ્રસંગ કે અસર સાથે સંબંધિત હકીકતોને માન્યતા આપે છે. જો ભોગ બનનાર સાથે આરોપીની હાજરી સ્થાપિત થાય, તો તે એક પ્રસ્તુત હકીકત બને છે. હાલના

કેસમાં, હત્યા પહેલાં ભોગ બનનાર સાથે બંને આરોપીઓની હાજરી સાબિત થયેલ છે. ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૦૬ પુરાવાનો બોજ આરોપી પર તબદીલ કરે છે જ્યારે અમુક હકીકતો વિશિષ્ટ રીતે તેમના અંગત જ્ઞાનમાં હોય. જો આરોપીઓ મૃતક સાથે છેલ્લે જોવા મળ્યા હોય, તો તેમણે ત્યાર પછીના તેમના ઠેકાણા અંગે ખુલાસો આપવો જ જોઈએ. આ સંબંધમાં આરોપી વ્યક્તિઓ તરફથી કોઈ ખુલાસો આવતો નથી. સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ ના નિવેદનમાંનો ખુલાસો આ પાસા પર તેમજ તેમની વિરુદ્ધના દરેક સંજોગ અને સમગ્ર પુરાવા માટે પણ મૌન છે. ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૧૪ અદાલતોને સ્વાભાવિક માનવીય વર્તન અને સામાન્ય ઘટનાઓના આધારે અમુક હકીકતોના અસ્તિત્વનું અનુમાન કરવાની પરવાનગી આપે છે. જ્યારે આરોપી ભોગ બનનાર સાથે છેલ્લે જોવા મળ્યો હોય, અને આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા કોઈ વૈકલ્પિક ખુલાસો આપવામાં ન આવ્યો હોય, ત્યારે ઉપર જણાવેલા કારણોસર અમે ગુનામાં તેમની સંડોવણીનું અનુમાન કરીએ છીએ. ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૮ મુજબ, આરોપી વ્યક્તિનું વર્તન પ્રસ્તુત છે, જો આવું વર્તન કોઈપણ વિવાદગ્રસ્ત હકીકત કે પ્રસ્તુત હકીકતથી પ્રભાવિત થતું હોય અથવા તેને પ્રભાવિત કરતું હોય. હાલના કેસમાં એ સંજોગનો પુરાવો કે આરોપીએ પોલીસ અધિકારીને તે જગ્યા બતાવી હતી જ્યાંથી અપહૃત વ્યક્તિનું શબ મળી આવ્યું હતું, તે કલમ ૮ હેઠળ વર્તન તરીકે ગ્રાહ્ય રહેશે. આમ, ફરિયાદપક્ષે સાબિત કર્યું છે કે પુરાવાની સાંકળ સંપૂર્ણ છે, પુરાવો નિર્ણાયક સ્વરૂપનો છે જે માત્ર આરોપીઓનો દોષ સ્થાપિત કરે છે અને આરોપીઓએ ગુનો

કર્યો છે તે સિવાય અમને અન્ય કોઈ અનુમાન દેખાતું નથી.

૩૬. આરોપી તરફેના વિદ્વાન વકીલોએ નીચે મુજબના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે :

(૧) ગંભીર સિંઘ વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, ૨૦૨૫ આઇ.એન.એસ.સી. ૧૬૪ માં નોંધાયેલ;

(૨) પદ્મન બિભાર વિ. ઓડિશા રાજ્ય, ૨૦૨૫ આઇ.એન.એસ.સી. ૭૫૧ માં નોંધાયેલ;

(૩) શાંતિ દેવી વિ. હરિયાણા રાજ્ય, ૨૦૨૫ (૦) એ.આઇ.જે.ઇ.એલ.–એસ.સી. ૭૫૭૩૮ માં નોંધાયેલ;

(૪) શૈલ કુમારી વિ. છત્તીસગઢ રાજ્ય, ૨૦૨૫ (૦) એ.આઇ.જે.ઇ.એલ.–એસ.સી. ૭૫૬૮૧ માં નોંધાયેલ;

(૫) સુરેશ ચંદ્ર અને અન્ય વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, ૨૦૨૫ (૦) એ.આઇ.જે.ઇ.એલ.–એસ.સી. ૭૪૬૯૩ માં નોંધાયેલ;

(૬) પિન્ટુ સોમાભાઈ બારિયા વિ. ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૨૨ (૦) એ.આઇ.જે.ઇ.એલ.–એસ.સી. ૨૪૪૩૭૮ માં નોંધાયેલ;

(૭) આશિષ જૈન વિ. મકરંદ સિંહ, ૨૦૧૯ (૦) એ.આઇ.જે.ઇ.એલ.–એસ.સી. ૬૩૩૬૬ માં નોંધાયેલ અને

(૮) જગદીશભાઈ મોહનભાઈ વસાવા વિ. ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૧૩ (૦) એ.આઇ.જે.ઇ.એલ.–એચ.સી. ૨૦૩૪૦૮ માં નોંધાયેલ.

૩૬.૧ અમે આરોપી તરફેના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા તમામ ચુકાદાઓનું અવલોકન કર્યું છે અને સદર ચુકાદાઓમાં ઠરાવેલા સિદ્ધાંતોને પણ ધ્યાનમાં રાખ્યા છે. જોકે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે ૧૯૭૬ એ.આઇ.આર. ૧૭૬૬ માં નોંધાયેલ મેનેજર વિ. પવન કુમાર દુબે ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે જણાવ્યું છે કે :

> *"કોઈ કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર કાયદાના અમલમાંથી તારવી શકાય તેવો નિયમ એ તેનો રેશિયો ડેસિડેન્ડી (ચુકાદાનો આધારભૂત સિદ્ધાંત) બને છે, નહીં કે સમાન લાગતી હકીકતો પર આધારિત કોઈ તારણ. એક વધારાની કે જુદી હકીકત બે કેસોના તારણો વચ્ચે મોટો તફાવત લાવી શકે છે, ભલે દરેક કેસમાં સમાન હકીકતો પર સમાન સિદ્ધાંતો લાગુ કરવામાં આવ્યા હોય."*

૩૬.૨ આમ, ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને ધ્યાને લેતાં, અપીલકર્તાઓ તરફેના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા દરેક કેસની અમે વિગતવાર ચર્ચા કરી નથી. જોકે, ઉપર જણાવ્યા મુજબ અમે હાલના કેસનો નિર્ણય કરતી વખતે સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખ્યા છે કારણ કે ટાંકવામાં આવેલા તમામ કેસો જુદી જુદી હકીકતો પર આધારિત છે.

૩૭ . આમ, ઉપર જણાવેલા કારણોસર, બંને અપીલો નામંજૂર કરવામાં

આવે છે. સેશન્સ કેસ નં. ૯૯/૨૦૧૫ માં વિદ્વાન ૨જા એડિશનલ સેશન્સ જજ, પાટણ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૧૦.૫.૨૦૧૯ નો દોષિત ઠરાવતો ચુકાદો અને હુકમ બહાલ રાખવામાં આવે છે. અપીલકર્તાઓ – મૂળ આરોપીઓ, જો જામીન પર હોય, તો આજથી ચાર અઠવાડિયાના સમયગાળામાં જેલ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ આત્મસમર્પણ કરશે.

આર. એન્ડ પી. તાત્કાલિક પરત મોકલવામાં આવે.

(ઇલેશ જે. વોરા, ન્યાયમૂર્તિ)

(પી. એમ. રાવલ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========